

Správa o priebežnom stave plnenia prijatých medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v oblasti politiky zmeny klímy za roky 2017-2018

OBSAH

POUŽITÉ SKRATKY	3
ÚVOD	5
1. ŠIRŠÍ MEDZINÁRODNÝ KONTEXT POLITIKY ZMENY KLÍMY	8
1.1. 23. Konferencia zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a strán Kjótskeho protokolu v Bonne, Nemecko	8
1.2. 24. Konferencia zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a strán Kjótskeho protokolu v Katoviciach, Poľsko	9
1.3. Plnenie medzinárodných záväzkov SR podľa Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a Kjótskeho protokolu	10
1.3.1. Právny kontext.....	10
1.3.2. Plnenie prijatých redukčných záväzkov SR podľa KP.....	11
1.3.3. Plnenie záväzkov SR v oblasti podávania správ do EK a sekretariátu Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy za rok 2017-2018.....	16
1.4. Využitie zdrojov z predaja priznaných jednotiek AAU	23
1.4.1. Zelený program SloVSEFF III	23
2. EÚ KONTEXT POLITIKY ZMENY KLÍMY A ODOZVA V SR.....	24
2.1. Európsky systém obchodovania s emisnými kvótami	24
2.1.1. Legislatívne aktivity v rokoch 2017 a 2018	25
2.1.2. Nelegislatívne iniciatívy v rámci EÚ ETS	26
2.2. Právny rámec pre kontrolu tvorby emisií v sektoroch mimo EÚ ETS	27
2.2.1. Právny rámec pre plnenie redukčných cieľov v sektoroch mimo ETS do roku 2030	27
2.2.2. Legislatívne nástroje týkajúce sa sektora využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva (LULUCF)	28
2.2.3. Legislatívne nástroje na kontrolu emisií CO ₂ z dopravy	28
2.2.4. Legislatívne nástroje pre oblasť biopalív, biokvapalín a úspory emisií počas životného cyklu na jednotku energie z palív a dodávanej energie.....	30
2.3. Nelegislatívne aktivity	31
2.3.1. Plnenie záväzkov SR pri financovaní projektov v oblasti zmeny klímy v rozvojových krajinách	31
2.3.2. Podrobná revízia ESD 2017 a 2018 (Effort Sharing Decision Comprehensive Review 2017 and 2018).....	32
2.3.3. Správy pre EK o metodikách podávania správ pre obhospodarovanie ornej pôdy a obhospodarovanie pastvín podľa článku 40 ods. 4 písm. b) nariadenia EK č. 719/2014 za roky 2016, 2017 a 2018.....	33
3. ĎALŠIE AKTIVITY V OBLASTI POLITIKY ZMENY KLÍMY	34
3.1. Aktivity v oblasti adaptácie na zmenu klímy	34
3.2. Príprava nízko-uhlíkovej stratégie rozvoja SR.....	36
3.3. Národný systém SR pre politiky, opatrenia a projekcie emisií skleníkových plynov	37
3.4. Aktivity v oblasti prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo	38
3.4.1 Nízkouhlíková doprava.....	39
4. KĹÚČOVÉ VÝZVY PRE NASLEDUJÚCE ROKY	40

POUŽITÉ SKRATKY

Názov	Význam
AAU	priznané jednotky podľa Kjótskeho protokolu
AEA	ročne pridelené emisné kvóty Slovenskej republiky pre sektory mimo systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Európskej únii
APA	Ad hoc pracovná skupina pre Parížsku dohodu
BAT	Best available techniques (najlepšie dostupné techniky)
CH ₄	metán
CMP	konferencia strán slúžiaca ako zasadnutie zmluvných strán Kjótskeho protokolu
CO ₂ ekv.	ekvivalent oxidu uhličitého
COP	konferencia zmluvných strán Rámcového dohovoru Organizácie spojených národov o zmene klímy
ČŠ	členské štáty
EEA	Európska environmentálna agentúra
EBRD	Európska banka pre obnovu a rozvoj
EK	Európska komisia
EP	Európsky parlament
ESD	Effort sharing decision – rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 406/2009/ES z 23. apríla 2009 o úsilí členských štátov znížiť emisie skleníkových plynov s cieľom splniť záväzky Spoločenstva týkajúce sa zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2020 (sektory mimo EÚ ETS)
ESR	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/842 z 30. mája 2018 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a o zmene nariadenia (EÚ) č. 525/2013
EÚ	Európska únia
EÚ ETS	systém obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Európskej únii
FOD	First Order Decay metodika – kumulatívne započítavanie emisií zo starších vrstiev odpadu
Gg	gigagram
HDP	hrubý domáci produkt
HDV	ťažké úžitkové vozidlá
HFC	hydrofluórované uhľovodíky
IFP	Inštitút finančnej politiky
ILUC	nepriama zmena využívania pôdy
IPCC	Medzivládny panel pre zmenu klímy
KP	Kjótsky protokol

KCP	Katovický klimatický balíček (súbor implementačných pravidiel Parížskej dohody)
KEB	Klimaticko - energetický balíček
LCV	ľahké úžitkové vozidlá (vany)
LULUCF	využívanie pôdy, zmeny vo využívaní pôdy a lesné hospodárstvo
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MMR	Monitoring Mechanism Regulation – Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 z 21. mája 2013 o mechanizme monitorovania a nahlasovania emisií skleníkových plynov a nahlasovania ďalších informácií na úrovni členských štátov a Únie relevantných z hľadiska zmeny klímy a o zrušení rozhodnutia č. 280/2004/ES
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MZVaEZ	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej Republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
N ₂ O	oxid dusný
NIS SR	Národný inventarizačný systém
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
NUS SR	Nízkouhlíková stratégia Slovenskej republiky
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OSN	Organizácia Spojených národov
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PO4	prioritná os 4 OP KŽP - Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
PFCs	perfluórované uhľovodíky
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SEF	údaje z Národného registra emisných kvót Slovenskej republiky
SF ₆	fluorid sírový
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SlovSEFF	Slovenský rámec pre financovanie udržateľnej energie
SR	Slovenská republika
UNFCCC	Rámcový dohovor Organizácie spojených národov o zmene klímy
WPE	pracovná skupina Rady Európskej únie pre životné prostredie

ÚVOD

Správa o priebežnom stave plnenia prijatých medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v oblasti politiky zmeny klímy za roky 2017-2018 je v poradí už siedmou správou predkladanou v súlade s plnením úlohy podľa bodu B.2. uznesenia vlády SR č. 151 z 5. apríla 2017, ktorý nahradil bod B.3 uznesenia vlády SR č. 821 z 19. decembra 2011. Uvedené uznesenie bolo prijaté k návrhu na inštitucionálne zabezpečenie plnenia cieľov Klimaticko-energetického balíčka (KEB) v podmienkach SR, so zreteľom na systémové zmeny vyplývajúce zo zákona č. 37/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov. Správa prináša prehľad o aktuálnom vývoji v oblasti politiky zmeny klímy v širšom medzinárodnom, európskom a národnom kontexte, s dôrazom na kľúčové úlohy, ktoré SR v tejto agende plnila v rokoch 2017 a 2018. Okrem toho prináša informáciu o najdôležitejších výzvach a úlohách, ktoré nás v tejto agende čakajú v budúcnosti.

Z politického hľadiska v rámci medzinárodného kontextu patrili v rokoch 2017 a 2018 k najvýznamnejším úlohy súvisiace s prípravou a schvaľovaním súboru pravidiel pre implementáciu Parížskej dohody z roku 2015, ktoré potvrdili medzinárodný záväzok v boji proti zmene klímy. V rámci medzinárodných rokovaní boli dominantné zasadnutia 23. a 24. konferencie zmluvných strán Rámcového dohovoru Organizácie spojených národov o zmene klímy (COP 23 a 24), na ktorých prebiehali vyjednávania o podobe týchto implementačných pravidiel, vďaka ktorým bude Parížska dohoda vykonateľná v praxi. V decembri 2018 sa na COP 24 napokon podarilo prijať rozhodnutia, ktoré tvoria súbor implementačných pravidiel Parížskej dohody, ktorý dostal názov „Katovický klimatický balíček“ (Katowice Climate Package - KCP).

KCP obsahuje podrobné pravidlá a usmernenia pre implementáciu Parížskej dohody a pokrýva všetky kľúčové oblasti vrátane transparentnosti, financovania, technológií, mitigácie a adaptácie. Schválené rozhodnutia budú riadiť medzinárodnú spoluprácu všetkých signatárskych krajín Parížskej dohody a podporovať ich individuálne ambície.

V nevyhnutnom rozsahu bola problematika zmeny klímy adresovaná aj v aktivitách súvisiacich s plnením záväzkov SR v rámci iných medzinárodných dohovorov (napr. Agendy OSN 2030 pre udržateľný rozvoj, Dohovoru OSN o biologickej diverzite, Dohovoru OSN o boji proti dezertifikácii v krajinách postihnutých vážnym suchom, Sendaiského rámca pre znižovanie rizika katastrof na obdobie 2015 - 2030, Rámcového dohovoru o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát).

V roku 2016 SR začala plniť záväzky druhého záväzného obdobia Kjótskeho protokolu (KP) a sekretariátu Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (ďalej len „sekretariát dohovoru“ alebo „sekretariát UNFCCC“) formálne deklarovala plnenie svojho záväzku znížiť emisie do roku 2020 o 20 % v porovnaní s rokom 1990 (ako spoločný záväzok EÚ 28). SR je na najlepšej ceste splniť tieto záväzky aj z dôvodu zavedenia prísnejšej EÚ legislatívy pre emisie skleníkových plynov riadené smernicou 2003/87/ES Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES v platnom znení

(ďalej len „smernica o EÚ ETS“) (tzv. ETS emisie) a rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady č. 406/2009/ES o úsilí členských štátov znížiť emisie skleníkových plynov s cieľom splniť záväzky Spoločenstva týkajúce sa zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2020 v platnom znení (ďalej len „rozhodnutie o ESD“ alebo ESD) (tzv. ESD emisie). V rokoch 2017 a 2018 prebehla štandardná revízia emisnej trajektórie sektorov riadených rozhodnutím ESD za príslušné obdobie platnosti legislatívy (čiže za roky 2013 až 2015 resp. 2013 až 2016) zo strany Európskej komisie. Výsledky revízií dopadli pre nás bez závažných zistení v roku 2017 a s jedným opravným výpočtom v roku 2018 (v sektore odpady). Momentálne sa ESD emisie pohybujú na úrovni približne o 20 % nižšie ako v roku 2005.

Na základe dodatku z Dauhy ku Kjótskemu protokolu, SR k 1. januáru 2018 podala už svoju *Tretiu dvojročnú správu o zmene klímy*¹ s aktualizovanými informáciami o emisiách a projekciách skleníkových plynov, prijatých a implementovaných politikách a opatreniach v súvislosti s problematikou zmeny klímy, ako aj informácie o financiách, projektoch a plnení záväzkov v druhom kjótskom období. Zároveň bola podľa pravidiel Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (ďalej len „Dohovor“ alebo UNFCCC) k tomuto dátumu vystavená aj v poradí už siedma *Národná správa Slovenskej republiky o zmene klímy*.² Tieto správy boli počas roku 2018 predmetom úspešnej revízie zo strany medzinárodného tímu expertov OSN pod Dohovorom a správy z revízie sú vystavené na stránke UNFCCC.³

Aktivity v oblasti adaptácie na zmenu klímy sa v rokoch 2017 a 2018 sústredili najmä na hodnotenie plnenia európskej adaptačnej stratégie, prípravu *7. národnej správy Slovenskej republiky o zmene klímy*, aktualizáciu *Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy* z roku 2014 a na intenzívnejšiu spoluprácu s MDV SR a s odbornými inštitúciami, ktoré realizujú adaptačné aktivity na miestnej alebo regionálnej úrovni. V zmysle úlohy vyplývajúcej z uznesenia vlády SR č. 148/2014 bola v októbri 2018 predložená na rokovanie vlády a schválená aktualizovaná *Stratégia adaptácie SR na zmenu klímy*.⁴ MŽP SR a MDV SR v spolupráci s Bratislavským samosprávnym krajom zorganizovali v októbri 2018 konferenciu *Udržateľné mestá v kontexte zmeny klímy*. Konferencia bola zameraná na podanie informácií o kľúčových rezortných dokumentoch a praktických skúsenostiach s realizáciou adaptačných opatrení.⁵

V programovom vyhlásení vlády SR na roky 2016-2020 sa vláda zaviazala pripraviť „*Nízkouhlíkovú stratégiu do roku 2050, ktorá nákladovo-efektívnym spôsobom identifikuje potenciál znižovania emisií v jednotlivých sektoroch hospodárstva a podporí dlhodobé investície do nízkouhlíkových a čistých technológií šetrných k životnému prostrediu*“. V tejto súvislosti podpísalo MŽP SR dňa 28. novembra 2016 zmluvu o spolupráci so Svetovou

¹

http://unfccc.int/files/national_reports/biennial_reports_and_iar/submitted_biennial_reports/application/pdf/72450391_slovakia-br3-1-3br_svk.pdf

² http://unfccc.int/files/national_reports/annex_i_natcom/submitted_natcom/application/pdf/976840315_slovakia-nc7-1-7nc_svk.pdf

³ <https://unfccc.int/process/transparency-and-reporting/reporting-and-review-under-the-convention/national-communications-and-biennial-reports--annex-i-parties/international-assessment-and-review/review-reports>

⁴ <http://www.minzp.sk/files/odbor-politiky-zmeny-klimy/strategia-adaptacie-sr-zmenu-klimy-aktualizacia.pdf>

⁵ <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/mestsky-rozvoj-6/mestsky-rozvoj/udrzatelne-mesta-v-kontexte-zmeny-klimy-konferencia>

bankou⁶, ktorá vytvorí základ pre prípravu analýz a podkladov v rozhodovacom procese v oblasti energetickej a klimatickej politiky. V rámci projektu boli súčasne vybudované, posilnené a prostredníctvom expertov Svetovej banky zaškolené technické a analytické kapacity z rezortov MŽP SR, MF SR, MH SR ako aj z akademickej a vedeckej obce. Tieto novovybudované kapacity predstavujú základ pre analýzy vplyvov európskych politík na vybrané oblasti národného hospodárstva SR prostredníctvom modelov, ktoré boli za týmto účelom dodané a nastavené v spolupráci s národnými expertmi a expertmi Svetovej banky počas trvania doby projektu. Výsledkom projektu spolupráce so Svetovou bankou je Štúdia nízkouhlíkového rastu SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050, ktorá bude zverejnená vo februári 2019. Táto štúdia tvorí základ pre vypracovanie NUS SR.

NUS SR bude obsahovať účinné a nákladovo efektívne opatrenia v sektore priemyslu, energetiky, energetickej efektívnosti, dopravy, poľnohospodárstva a lesníctva a odpadu. Prostredníctvom navrhovaných opatrení a ich analýzy NUS SR identifikuje možnosti rozvoja slovenskej ekonomiky a potenciál znižovania emisií nákladovo efektívnym spôsobom s výhľadom do roku 2050.

V rámci prípravy NUS SR prebehli v roku 2018 viaceré aktivity: zverejnenie dotazníka pre širokú odbornú verejnosť, jeho vyhodnotenie a zverejnenie výsledkov dotazníka, vytvorenie prípravných pracovných skupín a uskutočnenie prvých stretnutí za účelom identifikácie účinných nákladovo efektívnych opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov.

Je zrejmé, že vzhľadom na tému, jej odborný obsah a prierezový charakter by nebolo možné záväzky SR pre oblasť zmeny klímy plniť bez aktívnej účasti ďalších relevantných ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy, samospráv, odborných, vedeckých, univerzitných a mimovládnych inštitúcií pôsobiacich v tejto oblasti. Možno konštatovať, že hoci medzirezortná koordinačná komisia na úrovni štátnych tajomníkov (Komisia pre koordináciu politiky zmeny klímy) a dve tematicky zamerané pracovné skupiny (Pracovná skupina pre adaptáciu a Ad hoc pracovná skupina pre prípravu nízkouhlíkovej stratégie) znamenajú určitý prínos, je nevyhnutné neustále usilovať o aktívny prístup jednotlivých ministerstiev a skvalitňovanie vzájomnej spolupráce. Je dôležité prekonávať prípadný pretrvávajúci konzervatívny postoj a neklásť prílišný dôraz na kompetenčné rozhranie, naopak potrebné je zvyšovať záujem o dlhodobú a efektívnu spoluprácu pri témach s kľúčovým významom pre náš stredno- a dlhodobý rozvoj.

Ak renomované medzinárodné inštitúcie⁷ hovoria o potrebe zosúladenia fiškálnej, energetickej, dopravnej, pôdohospodárskej a iných národných politík s klimatickou politikou, je dôležité aj v podmienkach SR podniknúť všetky kroky k tomu, aby sa vytvoril konzistentný mechanizmus otvorenej spolupráce a prirodzenej del'by agendy zmeny klímy, ktorý by dokázal lepšie identifikovať možnosti a príležitosti SR pri efektívnom využívaní zdrojov a surovín, znižovaní našej energetickej závislosti a zlepšovaní stavu životného prostredia.

⁶ <http://www.crz.gov.sk/index.php?ID=2702346&l=sk>

⁷ Projekt OECD, IEA a Medzinárodného dopravného fóra (IFT) „Zosúladenie politík pri prechode na nízkouhlíkovú ekonomiku“.

1. ŠIRŠÍ MEDZINÁRODNÝ KONTEXT POLITIKY ZMENY KLÍMY

V agende medzinárodných rokovaní boli najvýznamnejšími udalosťami 23. a 24. konferencia zmluvných strán UNFCCC, na ktorých prebiehali vyjednávania o podobe implementačných pravidiel Parížskej dohody, vďaka ktorým bude Parížska dohoda vykonateľná v praxi.

1.1. 23. Konferencia zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a strán Kjótskeho protokolu v Bonne, Nemecko

V dňoch 6. – 17. novembra 2017 sa v nemeckom Bonne uskutočnila celosvetová klimatická konferencia – 23. Konferencia strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (COP 23). Na tejto konferencii prebiehali súbežne okrem COP 23 aj 13. zasadnutie zmluvných strán Kjótskeho protokolu (CMP 13), 47. zasadnutie podporného orgánu pre vedecké a technologické poradenstvo (SBSTA 47), 47. zasadnutie podporného orgánu pre implementáciu (SBI 47), 4. pokračovanie prvého zasadnutia Ad hoc pracovnej skupiny pre Parížsku dohodu (APA 1-4). Zároveň sa konalo 2. pokračovanie zasadnutia Konferencie strán slúžiacej ako stretnutie strán Parížskej dohody (CMA 1-2).

Cieľom rokovaní bolo dosiahnutie pokroku pri príprave Parížskeho pracovného programu a konkrétnych textových návrhov. Síce sa podarilo dohodnúť približnú štruktúru a časť textov vo viacerých témach, ale vzhľadom na komplexnosť problematiky, náročnosť rokovaní a obmedzený časový priestor bolo nevyhnutné usporiadať mimoriadnu konferenciu medzi májovým zasadnutím podporných orgánov (SBI, SBSTA, APA) v Bonne a decembrovým COP 24 v Katoviciach, ktorá sa uskutočnila v septembri 2018 v thajskom Bangkoku.

Stranám sa však podarilo dosiahnuť dohodu o štruktúre tzv. Talanoa dialógu (Facilitačného dialógu), ktorý umožnil zhodnotenie pokroku v napĺňaní dlhodobého cieľa dohody. Strany sa dohodli, že pôjde o inkluzívny proces, v rámci ktorého budú nielen strany, ale aj neštátni aktéri prezentovať pokrok a zdieľať osvedčené postupy s cieľom zvýšiť ambície v implementácii prijatých záväzkov.

Očakávalo sa, že COP 23 bude mať technický charakter, avšak na pozadí júnového oznámenia USA o odstúpení od Parížskej dohody, ale aj extrémnych výkyvov počasia v roku 2017 (hurikány v Atlantiku, záplavy v južnej Ázii), negociácie nadobudli výrazný politický rozmer. Veľkou výzvou pre Európsku úniu (EÚ) bolo ukázať, že je aktívna, plní úlohy a ciele stanovené do roku 2020, prispieva do fondov pre klimatické financovanie a je pripravená byť lídrom v boji proti zmene klímy. Vzhľadom na to, že išlo o prvé negociácie od júnového rozhodnutia USA odstúpiť od Parížskej dohody, bola konferencia významnou príležitosťou k deklarovaniu pretrvávajúcej politickej vôle práve dosiahnutím významného pokroku v prípravách na implementáciu tejto dohody. To, že USA znížili svoje domáce ambície a finančné záväzky podnietilo obavy niektorých strán, že rozvinuté krajiny nenaplnia svoje záväzky. Mnohé strany, najmä rozvojové krajiny preto intenzívnejšie naliehajú na zvyšovanie klimatických opatrení a ambícií, vrátane tých do roku 2020 (v rámci Kjótskeho protokolu), ale aj na zvýšené financovanie, najmä pre oblasť adaptácie na zmenu klímy a strát

a škôd spôsobených zmenou klímy. Politicky citlivou zostala otázka uplatnenia princípu spoločných ale rozdielných zodpovedností (tzv. diferenciácia).

Delegácia USA bola počas konferencie aktívna, s trochu tvrdšími pozíciami najmä v otázkach financovania. Konferencie sa zároveň zúčastnila alternatívna delegácia miestnych lídrov („*We are still in*“) vedená bývalým starostom mesta New York M. Bloombergom a guvernérom Kalifornie J. Brownom, ktorej cieľom bolo ukázať, že v USA existuje silná opozícia voči klimatickej politike D. Trumpa. Počas konferencie prezentovala správu s názvom „Americký prísľub“, ktorá potvrdzuje pokračujúce úsilie amerických štátov, miest, podnikov a občianskej spoločnosti pri plnení záväzkov USA v rámci Parížskej dohody.

Podrobnejšie informácie o priebehu a výsledkoch konferencie v Bonne sú k dispozícii v materiáli „*Informácia o priebehu a výsledkoch 23. konferencie zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a 13. zasadnutia zmluvných strán Kjótskeho protokolu, Bonn, Nemecko, 6. – 17. november 2017*“, ktorý bol schválený vládou SR uznesením 151/2017 dňa 5. apríla 2017.

1.2. 24. Konferencia zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a strán Kjótskeho protokolu v Katoviciach, Poľsko

V dňoch 2. – 15. decembra 2018 sa v poľských Katoviciach uskutočnila 24. celosvetová klimatická konferencia - Konferencia strán UNFCCC (COP 24). Na tejto konferencii prebiehali súbežne okrem COP 24 aj 14. zasadnutie zmluvných strán Kjótskeho protokolu (CMP 14), 49. zasadnutie podporného orgánu pre vedecké a technologické poradenstvo (SBSTA 49), 49. zasadnutie podporného orgánu pre implementáciu (SBI 49), 7. pokračovanie prvého zasadnutia Ad hoc pracovnej skupiny pre Parížsku dohodu (APA 1 - 7). Zároveň sa konalo 3. pokračovanie 1. zasadnutia Konferencie strán slúžiacej ako stretnutie strán Parížskej dohody (CMA 1-3).

Konferencia v Katoviciach bola prelomovým stretnutím pre implementáciu Parížskej dohody a pre napĺňanie jej cieľov, s ambíciou obmedzenia zvyšovania globálnej teploty o 1,5 °C v porovnaní s predindustriálnou úrovňou. Cieľom konferencie bolo prijatie súboru pravidiel pre implementáciu Parížskej dohody tzv. „Rulebook“, ktoré potvrdili medzinárodný záväzok v boji proti zmene klímy.

Vo svojich záveroch COP znovu potvrdila, že v kontexte globálnej odozvy na zmenu klímy musia všetky strany vynaložiť a odkomunikovať ambiciózne úsilie a rozhodla o postúpení 19 rozhodnutí na zváženie a prijatie na CMA 1-3. Prílohou týchto záverov sú jednotlivé rozhodnutia, ktoré spolu tvoria súbor implementačných pravidiel Parížskej dohody, ktorý bol prijatý na CMA 1-3 a dostal názov „Katovický klimatický balíček“ (KCP).

KCP obsahuje podrobné pravidlá a usmernenia pre implementáciu Parížskej dohody a pokrýva všetky kľúčové oblasti vrátane transparentnosti, financovania, technológií, mitigácie a adaptácie. Schválené rozhodnutia budú riadiť medzinárodnú spoluprácu všetkých signatárskych krajín Parížskej dohody a podporovať ich individuálne ambície.

KCP je prvým univerzálnym systémom pre strany, ktorý sleduje a hlási pokrok v opatreniach v oblasti klímy a ktorý poskytuje flexibilitu tým krajinám, ktoré ju skutočne

potrebujú. To bude inšpirovať všetky strany, aby priebežne zlepšovali svoje postupy a oznámili dosiahnutý pokrok v jasných a porovnateľných podmienkach.

Napriek úspešnému záveru COP 24 zostali niektoré otázky nedoriešené, a preto sa odložili na zasadnutie podporných orgánov Dohovoru v júni 2019 a na schválenie na COP 25 v Santiagu, Čile. Jednou z týchto oblastí boli aj trhové (flexibilné) mechanizmy, zavedené Kjótskym protokolom.

Podrobnejšie informácie o priebehu a výsledkoch konferencie v Katoviciach sú k dispozícii v materiáli *„Informácia o priebehu a výsledkoch 24. konferencie zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy, 14. konferencie zmluvných strán Kjótskeho protokolu a 1. konferencie strán slúžiacej ako stretnutie strán Parížskej dohody, Katovice, Poľsko, 2. – 15. december 2018“*, ktorý bude predložený na rokovanie vlády do 29. marca 2019.

1.3. Plnenie medzinárodných záväzkov SR podľa Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a Kjótskeho protokolu

1.3.1. Právny kontext

V *„Správe o priebežnom stave plnenia prijatých medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v oblasti politiky zmeny klímy za rok 2016“*⁸ sme informovali, že v roku 2016 sa situácia v oblasti podávania správ pod EÚ ako aj pod UNFCCC stabilizovala a prebehla prevažne v normálnom režime. K miernemu oneskoreniu opätovného podania správ povinnému k 15. marcu pod nariadením Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 525/2013 o mechanizme monitorovania a nahlasovania emisií skleníkových plynov a nahlasovania ďalších informácií na úrovni členských štátov a Únie relevantných z hľadiska zmeny klímy a o zrušení rozhodnutia č. 280/2004/ES v platnom znení (ďalej len „nariadenie MMR“ alebo MMR) síce v dôsledku ďalších softvérových úprav došlo, ale správa bola nakoniec podaná k 15. júnu 2016. Na rozdiel od predchádzajúceho roku bolo možné uskutočniť aj prvú podrobnú revíziu pod ESD (júl - august 2016) ako aj centralizovanú revíziu pod UNFCCC (september 2016).

Od roku 2017 už systém podávania správ pod nariadením MMR a pod UNFCCC funguje bez obmedzení a meškaní. Emisné inventúry skleníkových plynov podané v rokoch 2017 a 2018 boli štandardne revidované pod Európskym systémom kontroly ako aj pod UNFCCC (v roku 2017 centrálna revízia; správa neobsahovala závažné zistenia). V roku 2018 sa z kapacitných dôvodov sekretariátu UNFCCC revízia nekonala. Podľa OSN pravidiel sa ale bude konať podrobná revízia emisných podaní v roku 2019 a to na podania z roku 2018 ako aj z roku 2019. Táto revízia bude mať charakter návštevy expertného tímu priamo v krajine.

Vďaka veľkému úsiliu a nasadeniu expertov zapojených do Národného inventarizačného systému Slovenskej republiky (NIS SR) pre emisie a projekcie skleníkových plynov, ale aj vďaka stabilizácii a posilneniu kapacít a financií v tejto oblasti za posledné dva

⁸ <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=26360>

roky a podpory pracovníkov Odboru politiky zmeny klímy MŽP SR, sa SR darí pozitívne plniť povinné reportovacie povinnosti na vysokej kvalitatívnej úrovni. Pre jej zachovanie je potrebná stabilita a spolupráca na úrovni všetkých zainteresovaných inštitúcií a ministerstiev.

Mierne kompetenčné a administratívne bariéry pretrvávajú, tie zabraňujú vyššej efektívnosti a produktívnosti ako aj trvalému pokroku v tejto agende. Najväčšie riziko vidíme vo fluktuácii finančných zdrojov a ich neadresnému financovaniu a fluktuácii expertov na jednotlivých pozíciách. Financovanie systému cez rozpočet SHMÚ, ktorý je veľakrát ovplyvnený rozhodnutiami mimo koordinátora NIS SR, spôsobuje nemožnosť plánovania a prípravy ročných cyklov podávania správ pod EÚ ako aj UNFCCC.

V roku 2017 sa rozbehlo aj financovanie niektorých inštitúcií v rezorte MPRV SR z výnosov z aukcií emisných kvót podľa § 4 ods. 1 písm. m) zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 399/2014 Z. z. Podrobné vysvetlenie ohľadom princípov a významu expertov v rámci NIS SR sme podali v predchádzajúcich správach.

1.3.2. Plnenie prijatých redukčných záväzkov SR podľa KP

Konečná inventarizácia stavu plnenia našich redukčných záväzkov v rokoch 2013 až 2016 bola oficiálne overená medzinárodným revíznym tímom a aktualizovaná po zavedení odporúčaných nápravných opatrení v máji 2018.

Emisné inventúry skleníkových plynov za roky 2013 až 2016, ktoré sú už reportované v rámci druhého záväzného obdobia dodatku ku KP boli publikované 15. mája 2018.

Podľa tejto inventarizácie celkové antropogénne⁹ emisie skleníkových plynov klesli a v roku 2016 dosiahli úroveň 41 037 mil. ton CO₂ ekvivalentov.

V porovnaní s rokom 1990, emisie v SR klesli v roku 2016 o 45 %, medziročne vzrástli o 0,3 % (oproti roku 2015). Po výraznejšom poklese v roku 2009, najmä v dôsledku hospodárskej krízy, je trend celkových antropogénnych emisií za roky 2010 až 2016 naďalej mierne klesajúci a emisie stále nedosiahli úroveň pred rokom 2009. Zaujímavé je, že u nás sa najväčší prepád v emisiách zaznamenal medzi rokmi 2011 a 2012 a to o viac ako 5 %. Napriek tomu, posledné tri roky 2014 – 2016 sú emisie konštantné. Najnovšie predbežné informácie inventarizácia za rok 2017 však hovoria o medziročnom náraste emisií o viac ako 5 %.

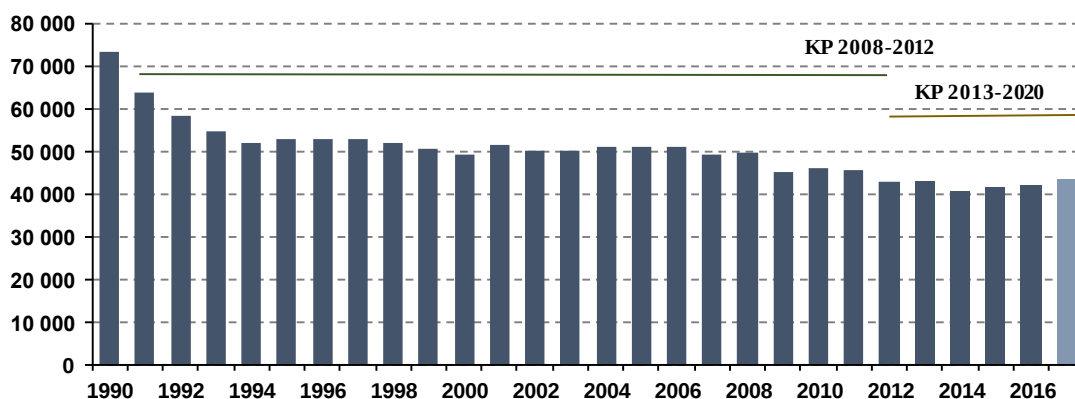
Podľa vývoja trendov od roku 2013, ako aj podľa hodnotenia prvého záväzného obdobia KP možno konštatovať, že SR redukčné záväzky v druhom záväznom období bez väčších problémov splní. Pozitívnym faktom je, že trend emisií nekopíruje trend rastu HDP avšak prvé náznaky zvyšovania emisií spôsobené rastom HDP sa už vyskytli od roku 2015 a predpokladáme, že budú pokračovať. Toto môže mať negatívny vplyv na plnenie záväzkov po roku 2020. Momentálne sa intenzívne pracuje na aktualizovaných projekciách emisií aj v súvislosti s prípravou nízkouhlíkovej stratégie SR, kde sa analyzujú scenáre použitím

⁹ Bez započítania záchytovej zmeny vo využívaní pôdy, zmena vo využívaní pôdy a lesníctvo (Land use, land use change and forestry).

nových makroekonomických a energetických modelov. Viac informácií bude zverejnených k 15. marcu 2019 a následne ku koncu roka 2019.

Predbežná inventúra emisií skleníkových plynov za rok 2017, ktorej výsledky boli predložené do EK podľa MMR k 15. januáru 2019 ukazuje **medziročný nárast (o 5 %) antropogénnych emisií** na hodnotu 43 317 mil. ton CO₂ ekvivalentov (obr. 1).

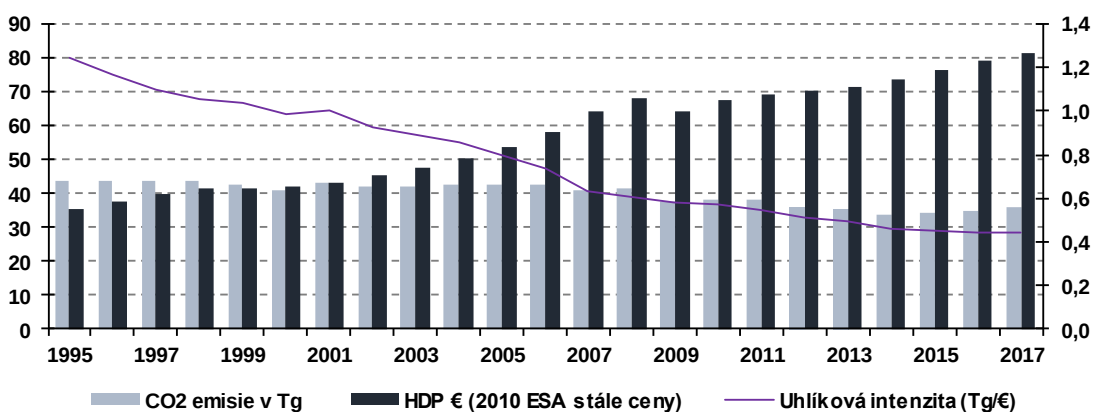
Obrázok 1: Agregované emisie skleníkových plynov (CO₂ ekv. v Gg) v relatívnom vyhodnotení k cieľu KP (80 %), rok 2017 predbežný



Zdroj: SHMÚ, rok 2017, predbežný

Obrázok 2 potvrdzuje, že sa nám zatiaľ do určitej miery darí udržať nezávislosť trendu emisií od dynamiky rastu HDP a nekopírovať rast do úplnej miery (tzv. decoupling). Intenzita znižovania alebo aj udržiavania uhlíkovej náročnosti bude vzhľadom na limitovaný zostávajúci potenciál v budúcnosti pravdepodobne nižšia, (čo sa prejavilo už v roku 2013) a výdavky na technologické redukčné opatrenia vyššie. V ďalšom období bude preto potrebné orientovať sa najmä na win-win opatrenia v oblasti zvyšovania energetickej efektívnosti a znižovania spotreby, hlavne v sektore obyvateľstva a služieb.

Obrázok 2: Porovnanie vývoja emisií CO₂ na HDP (uhlíková intenzita)



Zdroj HDP: Štatistický úrad SR (publikované v januári 2019), údaje prepočítané na základe klasifikácie NACE rev. 2 od roku 1997.

Zdroj emisie CO₂: SHMÚ, rok 2017, predbežný

Sektory, v ktorých sa SR nedarí účinnými opatreniami stabilizovať emisie skleníkových plynov tak, ako v prevádzkach EÚ ETS sú tzv. ESD. Ide o sektory regulované rozhodnutím o ESD, ako je doprava, individuálne vykurovanie v domácnostiach, odpady alebo poľnohospodárstvo. Podiel emisií v sektore energetiky, vrátane dopravy, na celkových predbežných emisiách skleníkových plynov bol v roku 2017 72 % (vo vyjadrení na CO₂ ekvivalenty), emisie z dopravy v rámci sektora energetika tvorili 26 %.

Emisie z dopravy v rámci sektora energetika tvorili 26 %. Celkové agregované emisie skleníkových plynov v doprave sú na najvyššej úrovni od roku 1990. Zvýšila sa intenzita dopravy, počet vozidiel aj spotreba pohonných látok. Doprava v súčasnosti prispieva 15.4 % k celkovým emisiám skleníkových plynov (7 659,73 Gg v CO₂ ekv.) čo predstavuje nárast o 11 % oproti roku 1990 a nárast o 2 % oproti roku 2016.. Vzhľadom na stanovený emisný cieľ SR do roku 2020 a cieľ -12 % pre sektory mimo EÚ ETS pod ESR do roku 2030 je nevyhnutné zintenzívniť zavádzanie regulačných a fiškálnych opatrení na zastavenie negatívneho vývoja tvorby emisií v cestnej doprave v Slovenskej republike.

Sektor „Priemyselné procesy“ je druhým najvýznamnejším sektorom s 22 % podielom na celkových predbežných emisiách skleníkových plynov v roku 2017 (obr. 3). Emisie v tomto sektore pochádzajú najmä z technologických procesov pri spracovaní minerálnych materiálov, v chemickom priemysle a pri výrobe ocele a železa. Znižovanie emisií z technologických procesov je finančne náročné a do veľkej miery limitované samotnou technológiou, takže tvorba emisií je priamo závislá od objemu výroby. Priestor na znižovanie emisií je preto treba hľadať najmä v znižovaní energetickej náročnosti výroby a zavádzaní BAT. V sektore priemyslu v posledných rokoch najvýraznejšie rastú emisie hydrofluorovaných uhlíkovdíkovo označovaných ako HFC a fluoridu sírového (SF₆) ako dôsledok rastúcich požiadaviek trhu v oblasti chladiacej a klimatizačnej techniky, tepelných čerpadiel, elektrotechnického, stavebného a automobilového priemyslu. V rámci medzinárodných aktivít je snaha nahradiť kontrolované HFC plyny novými zlúčeninami, ktorých výroba a používanie nie sú v súčasnosti regulované.

Sektor „Poľnohospodárstvo“ predstavoval v roku 2017 podiel 6 % na celkových predbežných emisiách skleníkových plynov. Emisie v tomto sektore prudko klesali hneď po roku 1990, avšak od roku 2000 je ich trend stabilný a ovplyvnený iba cenami a dotáciami poľnohospodárskych komodít (obr. 3). K výraznému poklesu v deväťdesiatych rokoch došlo najmä v dôsledku výrazného znižovania spotreby dusíkatých hnojív a zníženia stavu hospodárskych zvierat. Zlepšovanie poľnohospodárskej praxe, vrátane postupného zlepšovania farmárskej praxe, ako aj zavádzanie ekologického farmárstva vytvára ďalšie predpoklady pre priaznivý vývoj emisií v tomto sektore aj v ďalších rokoch. Dôležitým činiteľom bude legislatívny a regulačný rámec ako aj dostupnosť finančných zdrojov. Slovenská republika však dlhodobo podhodnocuje rozsiahle možnosti na bilancovanie záchyto v oblastiach, ako sú pasienky, mokrade, lesy alebo orná pôda.

Stratégia predstavená MPRV SR na zabezpečenie vyššieho podielu domácich poľnohospodárskych produktov na slovenskom trhu prináša otázky z hľadiska tvorby emisií skleníkových plynov, ale aj napríklad emisií amoniaku, ktoré by pri nekontrolovanom rozvoji bez účinnejších redukčných opatrení mohli výrazne narastať. Preto je nevyhnutné prehĺbiť

medzirezortnú spoluprácu v tejto oblasti a súčasne s nastavením podmienok pre ďalší rozvoj nastaviť aj kritériá a regulačné opatrenia na ochranu ovzdušia a kontrolu tvorby emisií.

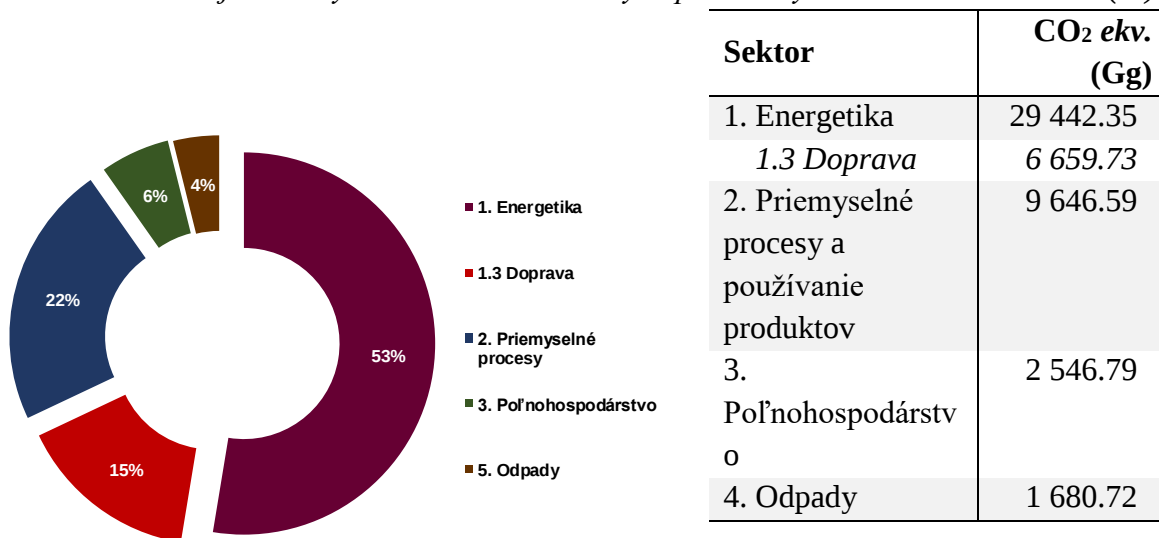
Sektor odpady predstavoval v roku 2017 podiel 4 % na celkových predbežných emisiách skleníkových plynov (obr. 3). Po zavedení presnejšej metodiky na stanovenie emisií metánu zo skládok komunálneho odpadu boli spresnené údaje, čo znamenalo zvýšenie emisných odhadov pre túto kategóriu. Metodika používa kumulatívny model FOD¹⁰ a počíta s emisiami odpadov uložených na skládkach od roku 1960. Preto aj vývoj emisií v tejto oblasti bude naďalej negatívny, t. j. emisie budú rásť. Dramatický nárast sa však neočakáva, keďže sa postupne modernizujú existujúce skládky, budujú regeneračné zariadenia na skládkový plyn a uzatvárajú staré skládky, nevhodné na ďalšie využívanie.

Podiel jednotlivých sektorov na celkových emisiách skleníkových plynov sa v roku 2017 výrazne nelíši od rozdelenia v roku 1990. Kritický je postupný nárast emisií zaznamenaný v cestnej doprave. Podiel emisií z veľkých a stredných stacionárnych zdrojov sa, na rozdiel od dopravy, podarilo v porovnaní s rokom 1990 výrazne znížiť.

V rámci druhého záväzného obdobia KP musí SR povinne započítavať emisie/záchyty z činností uvedených v článku 3.3 a podľa článku 3.4 KP (tab. 1):

- zalesňovanie (afforestation, A),
- znovuzalesňovanie (reforestation, R),
- odlesňovanie (deforestation, D),
- obhospodarovanie lesov (forest management, FM).

Obrázok 3: Podiel jednotlivých sektorov na celkových predbežných emisiách roku 2017 (%)



SR si zatiaľ nevybrala pre započítavania žiadnu z voliteľných činností uvedených v článku 3.4 KP: obhospodarovanie ornej pôdy (cropland management), obhospodarovanie lúk a pasienkov (grazing land management), alebo obnova rastlinného porastu (revegetation), či obnova mokradí (rewetting).

¹⁰ First Order Decay metodika - kumulatívne započítavanie emisií zo starších vrstiev odpadu.

Na základe existujúcich aktuálnych výpočtov možno konštatovať, že SR má v sektore LULUCF priaznivú bilanciu záchyto v porovnaní s emisiami a vhodne zvolenými započítavaniami by si ju mohla dokonca ešte vylepšiť, čo by malo priaznivý efekt na rast emisií z iných už spomínaných sektorov.

Na základe katastrálnych a lesoevidenčných údajov sa výmera zalesňovania (afforestation) a obnovy lesa (reforestation)¹¹ pohybovala v sledovanom období od základného roku 1990 nad úrovňou trvalého odlesňovania¹². Z rozdielu výmery zalesňovaných a odlesňovaných území vyplýva, že v SR sa nám výmera lesov zvyšuje, čo je z hľadiska záchyto uhlíka pozitívny trend.

Tabuľka 1 Aktualizované emisie a záchyty CO₂ (v Gg) podľa článku 3.3 a 3.4 KP v rokoch 2013-2017

AKTIVITY	2013	2014	2015	2016	2017	CELKO VO
Článok 3.3 a 3.4	-6 945.95	-5 001.24	-5 589.25	-5 469.08	-5 378.74	-28 384.30
A. Článok 3.3	-399.93	-400.23	-435.98	-494.60	-486.72	-2 217.46
A.1 Zalesňovanie/ Obnova lesa	-443.28	-462.92	-497.16	-523.25	-543.92	-2 470.53
A.2 Odlesňovanie	43.35	62.69	61.19	28.65	57.20	253.08
B. Článok 3.4	-6 546.02	-4 601.01	-5 153.27	-4 974.48	-4 892.02	-26 166.81
B.1 Lesný manažment	-6 546.02	-4 601.01	-5 153.27	-4 974.48	-4 892.02	-26 166.81

¹¹ AR aktivity, v zmysle definícií KP

¹² D aktivity, v zmysle definícií KP

1.3.3. Plnenie záväzkov SR v oblasti podávania správ do EK a sekretariátu Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy za rok 2017-2018

Tabuľka 2 Správy predložené do EK v roku 2017-2018

Názov správy	Anotácia	Legislatívny rámec	Termín na predloženie	Skutočný termín plnenia
Dvojročná správa SR 2017 (Third Biennial Report of the Slovak Republic)	Informácie o emisiách skleníkových plynov a ich trendoch, inventarizácie skleníkových plynov, vrátane informácií o národnom inventarizačnom systéme. Informácie o politikách a prijatých opatreniach v sledovaných sektoroch . Informácie o projekciách skleníkových plynov v sledovaných sektoroch. Informácie o poskytnutej finančnej a technologickej podpore a podpore budovania kapacít rozvojovým krajinám.	Článok 18 (2) MMR	1.január 2018	15. december 2017
Siedma národná správa Slovenskej republiky o zmene klímy (The Seventh National Communication of the Slovak Republic on Climate Change)	Informácie o národných podmienkach. Informácie o emisiách skleníkových plynov a ich trendoch, inventarizácie skleníkových plynov, vrátane informácií o národnom inventarizačnom systéme. Informácie o politikách a prijatých opatreniach v sledovaných sektoroch . Informácie o projekciách skleníkových plynov v sledovaných sektoroch. Informácie o poskytnutej finančnej a technologickej podpore a podpore budovania kapacít rozvojovým krajinám. Hodnotenie zraniteľnosti, dôsledky zmeny klímy a adaptačné opatrenia. Informácie o vzdelávaní, výskume a metodickom pozorovaní.	Článok 18 (2) MMR	1. január 2018	15. december 2017

Názov správy	Anotácia	Legislatívny rámec	Termín na predloženie	Skutočný termín plnenia
Národná inventarizačná správa SR 2017 (National Inventory Report SVK 2017)	Inventarizácia emisií skleníkových plynov za obdobie 1990 - 2015 CRF tab. - spoločný reportovací formát o emisných údajoch za roky 1990-2015 – kompletne údaje SEF tab za rok 2016 - údaje z Národného registra emisných kvót SR KP LULUCF tab. – pre sektor lesníctvo a využívanie krajiny – kompletne	Články 4 (1) a), 12 (1) a) Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a články 5 (1), (2), (3), a 7 (1) KP	15. január 2017 15. marec 2017	13. január 2017 15. marec 2017
Národná inventarizačná správa SR 2018 (National Inventory Report SVK 2018)	Inventarizácia emisií skleníkových plynov za obdobie 1990 - 2016 CRF tab. - spoločný reportovací formát o emisných údajoch za roky 1990-2016 – kompletne údaje SEF tab za rok 2017. - údaje z Národného registra emisných kvót SR KP LULUCF tab. – pre sektor lesníctvo a využívanie krajiny – kompletne	Články 4 (1) a), 12 (1) a) Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a články 5 (1), (2), (3), a 7 (1) KP	15. marec 2018	15. marec 2018 resubmisie: 11. apríl 2018 15. máj 2018
Národný systém pre politiky, opatrenia a projekcie emisií skleníkových plynov	ČŠ a EK do 9. júla 2015 zriadia, prevádzkujú a snažia sa neustále zlepšovať národné systémy a systém EÚ pre nahlasovanie politík a opatrení a pre nahlasovanie projekcií antropogénnych emisií skleníkových plynov zo zdrojov a záchytov. Súčasťou uvedených systémov sú príslušné inštitucionálne, právne a procesné opatrenia zriadené v rámci ČŠ a EÚ na hodnotenie politík a vypracovanie projekcií emisií skleníkových plynov	Článok 13, 14 MMR Článok 20 nariadenia (EÚ) č. 749/2014	15. marec 2017	15. marec 2017 resubmisie: 22. marec 2017 19. apríl 2017

Názov správy	Anotácia	Legislatívny rámec	Termín na predloženie	Skutočný termín plnenia
Správa o uplatňovaní smernice 2003/87/ES (Národná emisná správa 2016)	Opatrenia na pridelovanie kvót Prevádzka registrov Uplatňovanie vykonávacích opatrení na monitorovanie a podávanie správ Overovanie a akreditácia Otázky súvisiace s dodržiavaním smernice Fiškálna úprava kvót	Článok 21(1) smernice č. 2003/87/ES ¹³	30. jún 2017	22. jún 2017
Správa o uplatňovaní smernice 2003/87/ES (Národná emisná správa 2017)	Opatrenia na pridelovanie kvót Prevádzka registrov Uplatňovanie vykonávacích opatrení na monitorovanie a podávanie správ Overovanie a akreditácia Otázky súvisiace s dodržiavaním smernice Fiškálna úprava kvót	Článok 21(1) smernice č. 2003/87/ES ¹³	30. jún 2018	28. jún 2018
Predbežné inventúry skleníkových plynov	ČŠ nahlásia predbežné inventúry emisií skleníkových plynov v súlade s tabuľkou spoločného formátu nahlasovania – súhrnnou tabuľkou 2	Článok 8 (1) MMR Článok 17 nariadenia (EÚ) č. 749/2014	31. júl 2017	11. júl 2017
Predbežné inventúry skleníkových plynov	ČŠ nahlásia predbežné inventúry emisií skleníkových plynov v súlade s tabuľkou spoločného formátu nahlasovania – súhrnnou tabuľkou 2	Článok 8 (1) MMR Článok 17 nariadenia (EÚ) č. 749/2014	31. júl 2018	11. júl 2018
Nahlasovanie informácií o používaní príjmov z aukcií a o projektových kreditoch	ČŠ nahlásia informácie o používaní príjmov z aukcií v súlade s tabuľkovým formátom stanoveným v prílohe XIII	Článok 17 (1), a) a c), (2), MMR Články 24, príloha XIII a 25, príloha XIV nariadenia (EÚ) č. 749/2014	31. júl 2017	25. júl 2017

¹³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES.

Názov správy	Anotácia	Legislatívny rámec	Termín na predloženie	Skutočný termín plnenia
Nahlasovanie informácií o používaní príjmov z aukcií a o projektových kreditoch	ČŠ nahlásia informácie o používaní príjmov z aukcií v súlade s tabuľkovým formátom stanoveným v prílohe XIII	Článok 17 (1), a) a c), (2), MMR Články 24, príloha XIII a 25, príloha XIV nariadenia (EÚ) č. 749/2014	31. júl 2018	19. júl 2018
Správa o kompenzácií nepriamych nákladov systému obchodovania s emisnými kvótami EÚ v prospech odvetví alebo pododvetví vystavených riziku úniku uhlíka v dôsledku významných nepriamych nákladov na emisie CO₂ podľa článku 10a ods. 6 smernice (EÚ) 2018/410, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/87 / ES s cieľom zvýšiť nákladovo efektívne znižovanie emisií a nízkouhlíkové investície a rozhodnutie (EÚ) 2015/1814	ČŠ, ktoré zavedú finančné opatrenia v prospech odvetví alebo pododvetví vystavených skutočnému riziku úniku uhlíka v dôsledku výrazných nepriamych nákladov, ktoré v skutočnosti vznikajú z premietania nákladov súvisiacich s emisiami skleníkových plynov do cien elektrickej energie, a to za predpokladu, že takéto finančné opatrenia sú v súlade s pravidlami štátnej pomoci, a najmä že nespôsobujú nenáležité narušenie hospodárskej súťaže na vnútornom trhu, do troch mesiacov od konca každého roka zverejnia v jednoducho prístupnej forme celkovú sumu kompenzácie poskytnutú v prospech jednotlivých odvetví a pododvetví. Od roku 2018 v každom roku, v ktorom členský štát použije na takéto účely viac ako 25 % príjmov z obchodovania s kvótami formou aukcie, uverejní správu, v ktorej uvedie dôvody presiahnutia tohto množstva.	Článok 10a ods. 6 smernice (EÚ) 2018/410, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/87 / ES s cieľom zvýšiť nákladovo efektívne znižovanie emisií a nízkouhlíkové investície a rozhodnutie (EÚ) 2015/1814	Do troch mesiacov od konca každého roka	3. júl 2018
Nahlasovanie informácií o finančnej a technologickej podpore poskytovanej rozvojovým krajinám	Nahlasovanie informácií o finančnej a technologickej podpore poskytovanej rozvojovým krajinám v súlade s technickým usmernením na podávanie správ	Článok 16 (1) MMR	30. september 2017	21. september 2017

Názov správy	Anotácia	Legislatívny rámec	Termín na predloženie	Skutočný termín plnenia
Nahlasovanie informácií o finančnej a technologickej podpore poskytovanej rozvojovým krajinám	Nahlasovanie informácií o finančnej a technologickej podpore poskytovanej rozvojovým krajinám v súlade s technickým usmernením na podávanie správ	Článok 16 (1) MMR	30. september 2018	25. september 2018

Tabuľka 3 Správy predložené sekretariátu Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy v rokoch 2017 - 2018

Názov správy	Anotácia	Legislatívny rámec	Termín na predloženie	Skutočný termín plnenia
Dvojročná správa SR 2017 (Third Biennial Report of the Slovak Republic)	Informácie o emisiách skleníkových plynov a ich trendoch, inventarizácie skleníkových plynov, vrátane informácií o národnom inventarizačnom systéme. Informácie o politikách a prijatých opatreniach v sledovaných sektoroch . Informácie o projekciách skleníkových plynov v sledovaných sektoroch. Informácie o poskytnutej finančnej a technologickej podpore a podpore budovania kapacít rozvojovým krajinám	Článok 18 (1) MMR	1.január 2018	15. december 2017
Siedma národná správa Slovenskej republiky o zmene klímy (The Seventh National Communication of the Slovak Republic on Climate Change)	Informácie o národných podmienkach. Informácie o emisiách skleníkových plynov a ich trendoch, inventarizácie skleníkových plynov, vrátane informácií o národnom inventarizačnom systéme. Informácie o politikách a prijatých opatreniach v sledovaných sektoroch . Informácie o projekciách skleníkových plynov v sledovaných sektoroch. Informácie o poskytnutej finančnej a technologickej podpore a podpore budovania kapacít rozvojovým krajinám. Hodnotenie	Článok 18 (1) MMR	1. január 2018	15. december 2017

	zraniteľnosti, dôsledky zmeny klímy a adaptačné opatrenia. Informácie o vzdelávaní, výskume a metodickom pozorovaní.			
Národná inventarizačná správa SR 2017 (National Inventory Report SVK 2017)	Inventarizácia emisií skleníkových plynov za obdobie 1990 – 2015. CRF tab. - spoločný reportovací formát o emisných údajoch za roky 1990-2015 – kompletne údaje. SEF tab. za rok 2016 - údaje z Národného registra emisných kvót SR KP LULUCF tab. – pre sektor lesníctvo a využívanie krajiny - kompletne	Rámcový dohovor OSN o zmene klímy a články 5 (1), (2), (3), a 7 (1) KP	15. apríl 2017	11. apríl 2017
Národná inventarizačná správa SR 2018 (National Inventory Report SVK 2018)	Inventarizácia emisií skleníkových plynov za obdobie 1990 – 2016, CRF tab. - spoločný reportovací formát o emisných údajoch za roky 1990-2016– kompletne údaje SEF tab. za rok 2017 - údaje z Národného registra emisných kvót SR KP LULUCF tab. – pre sektor lesníctvo a využívanie krajiny - kompletne	Rámcový dohovor OSN o zmene klímy a články 5 (1), (2), (3), a 7 (1) KP	15. apríl 2018	15. apríl 2018 resubmisia: 15. máj 2018

* plyny: CO₂, CH₄, N₂O, HFCs, PFCs, SF₆

** sektory podľa IPCC (Medzivládny panel pre zmenu klímy): energetika, priemyselné procesy, používanie rozpúšťadiel a iných výrobkov, poľnohospodárstvo, odpad

***Tabuľka 4** Správa predložená EK na základe ustanovení smernice 2015/652 o úspore emisií skleníkových plynov počas životného cyklu pohonných látok a dodávanej energie*

Názov správy	Anotácia	Legislatívny rámec	Termín na predloženie	Skutočný termín plnenia
Správa o úspore emisií skleníkových plynov počas životného cyklu pohonných látok a dodávanej energie	Informácie o emisiách skleníkových plynov z pohonných látok používaných na pohon cestných vozidiel, dráhových vozidiel, necestných strojov, plavidiel vnútrozemskej vodnej dopravy, poľnohospodárskych traktorov a lesných traktorov, rekreačných plavidiel alebo dodanej elektriny používanej v cestných vozidlách	Článok 5 smernice RADY (EÚ) 2015/652 z 20. apríla 2015, ktorou sa stanovujú metodiky výpočtu a požiadavky na predkladanie správ podľa smernice EP a Rady 98/70/ES týkajúcej sa kvality benzínu a naftových palív	30. august 2018	28. august 2018

1.4. Využitie zdrojov z predaja priznaných jednotiek AAU

1.4.1. Zelený program SlovSEFF III

Program SlovSEFF III¹⁴ je úverová linka na podporu rozvoja energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie na Slovensku. V septembri 2014 začala tretia fáza programu SlovSEFF.

Zelený program SlovSEFF III je spolufinancovaný MŽP SR a Ministerstvom poľnohospodárstva, potravín a životného prostredia Španielska a poskytuje úverový rámec vo výške 100 mil. EUR slovenským komerčným bankám. Granty sú financované zo ziskov z predaja priznaných jednotiek AAU zo SR Španielsku s podporou EBRD a technická pomoc vo výške 3 mil. EUR je financovaná Španielskom, 250 tisíc EUR zo zdrojov MŽP SR a 250 tisíc EUR zo zdrojov EBRD.

Dňa 5. októbra 2017 na stretnutí členov Monitorovacej komisie, EBRD predstavila aktuálny stav a doterajšie výsledky programu SlovSEFF III. Vzhľadom na pomalšiu mieru realizácie projektov a potrebu väčšieho časového priestoru pre nové lokálne banky na prípravu a spustenie projektov sa strany programu dohodli na znížení minimálnej výšky úveru z 500 000 EUR na 100 000 EUR, na väčšej flexibilitate pre alokáciu investícií pre projekty v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov energie a na predĺžení trvania programu SlovSEFF III do 1. marca 2020.

V rámci programu SlovSEFF III bolo formou úveru poskytnutých 29,101 mil. EUR pre 89 zazmluvnených projektov, pričom boli dosiahnuté úspory GHG 12 468 t CO₂ ekv. ročne, boli dosiahnuté úspory 50 580,02 MWh ročne, a grantová zložka projektov podľa dosahovaných úspor (min 5 % - max. 20 %) bola vo výške 2,184 mil. EUR.

¹⁴ <http://www.slovseff.eu/index.php/sk/>

2. EÚ KONTEXT POLITIKY ZMENY KLÍMY A ODOZVA V SR

EÚ a jej členské štáty sa v záveroch Rady EÚ z októbra 2014 zaviazali, že do roku 2030 znížia úroveň emisií skleníkových plynov najmenej o 40 % oproti referenčnému roku 1990. Centrálnu úlohu pri znižovaní emisií aj naďalej zohráva EÚ ETS, ktorého hlavným cieľom je znížiť emisie skleníkových plynov do roku 2030 v sektoroch EÚ ETS o 43 % oproti roku 2005. Sektory mimo EÚ ETS (malá energetika, doprava, domácnosti, pôdohospodárstvo a odpady) musia znížiť emisie o 30 % v porovnaní s rokom 2005.

Ďalším cieľom klimaticko-energetického rámca 2030 v oblasti klímy a energetiky je dosiahnuť do roku 2030 32 % podiel obnoviteľných zdrojov energie v energetickom mixe EÚ a zvýšenie energetickej efektívnosti o 32,5 %. Od roku 2015 začali prebiehať diskusie na úrovni Rady EÚ, Európskeho parlamentu (EP) a Európskej komisie (EK) k legislatívnym návrhom pre sektory EÚ ETS aj mimo EÚ ETS. Schválenie spomenutých legislatívnych návrhov bolo zavŕšené v roku 2018.

Koncom novembra 2016 bol predstavený balík opatrení s názvom „Čistá energia pre všetkých Európanov“¹⁵, ktorý vychádza z konceptu Energetickej únie. Súčasťou tohto balíka je aj nariadenie o systéme riadenia energetickej únie, ktoré čiastočne implementuje aj ustanovenia Parížskej dohody. Schválené nariadenie EP a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy¹⁶ vyšlo v oficiálnom Úradnom vestníku EÚ 21. decembra 2018 a nadobudlo účinnosť tretím dňom po jeho uverejnení. Nariadenie predovšetkým definuje, ako budú členské štáty spolupracovať navzájom a tiež s Európskou komisiou pri dosahovaní ambiciózných cieľov energetickej únie, obzvlášť v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, energetickej efektívnosti a znižovania emisií skleníkových plynov. Stanovili sa aj kontrolné mechanizmy, ktoré majú zaistiť naplnenie stanovených cieľov a tiež koherentnosť a koordináciu jednotlivých činností a opatrení.

Vzhľadom na celohospodárske dopady navrhovaných politík boli do jednotlivých rokovaní počas rokov 2017 a 2018 zapojené všetky relevantné ministerstvá - najmä prostredníctvom Komisie pre koordináciu politiky zmeny klímy na úrovni štátnych tajomníkov, Úrad vlády SR, Stále zastúpenie SR pri EÚ, ako aj priemyselné zväzy, mimovládne organizácie a ďalšie odborné inštitúcie.

2.1. Európsky systém obchodovania s emisnými kvótami

Základné princípy, právny rámec a podmienky fungovania EÚ ETS po roku 2012 boli podrobne popísané v predchádzajúcich správach. Od roku 2015 prebiehali diskusie o legislatívnom návrhu EK na revíziu smernice o EÚ ETS paralelne medzi členskými štátmi na pracovnej skupine Rady EÚ pre životné prostredie a vo výboroch EP.

V rámci diskusií v Rade EÚ bola problematika diskutovaná aj na úrovni ministrov pre životné prostredie a energetiku. Po dlhých rokovaniach prijala Rada dňa 28. februára 2017

¹⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1481278671064&uri=CELEX:52016DC0860>

¹⁶ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.328.01.0001.01.SLK&toc=OJ:L:2018:328:TOC

svoju pozíciu k návrhu revízie smernice o EÚ ETS, ktorá zvýšila ochranu odvetví ohrozených únikom uhlíka, ale na druhej strane predstavila dodatočné nástroje na posilnenie EÚ ETS po roku 2021.

EP prijal svoju pozíciu k návrhu revízie smernice o EÚ ETS dňa 15. februára 2017. Pozícia EP podobne ako pozícia Rady EÚ predstavila opatrenia na ochranu odvetví ohrozených únikom uhlíka, ale zároveň predstavila nové finančné mechanizmy a emisné štandardy obmedzujúce podporu vysoko emisných energetických zariadení.

Od apríla do novembra 2017 sa konali diskusie medzi EP, Radou EÚ a EK o konečnej podobe legislatívneho návrhu v tzv. trialógoch. Dňa 6. februára 2018 prijalo reformu EÚ ETS plenárne zasadnutie EP s prevažnou väčšinou hlasov. Členské štáty EÚ formálne schválili reformu v Rade dňa 27. februára 2018.

Začiatkom roka 2018 bola schválená a zverejnená revízia smernice o EÚ ETS¹⁷, ktorá nastavila podmienky pre štvrté obchodovateľné obdobie systému obchodovania EÚ ETS pre roky 2021 až 2030. Členské štáty, vrátane SR, majú na transpozíciu revidovanej smernice o EÚ ETS 18 mesačnú lehotu. Popri transpozičných povinnostiach sa začala príprava revízie existujúcich a príprava nových vykonávacích a delegovaných právnych predpisov, ktoré súvisia s EÚ ETS. Ich postupné prijímanie bude prebiehať v rokoch 2019 a 2020.

2.1.1. Legislatívne aktivity v rokoch 2017 a 2018

MŽP SR v roku 2017 pripravilo zákon č. 332/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 332/2017 Z. z.). Zákon č. 332/2017 Z. z. zaviedol nahlasovanie vybraných údajov prostredníctvom elektronického systému, upravil predaj ročne pridelených emisných kvót AEA a určil nové spôsoby použitia výnosov z predaja emisných kvót AEA. V roku 2018 MŽP SR začalo s prípravou novely zákona č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami z dôvodu transpozície revidovanej smernice o EÚ ETS¹⁷.

MŽP SR v rámci svojich kompetencií spolupracovalo s MH SR pri príprave zákona č. 181/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V roku 2017 tiež vstúpila do platnosti vyhláška MŽP SR č. 191/2017 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 271/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú kritériá trvalej udržateľnosti a ciele na zníženie emisií skleníkových plynov z pohonných látok.

Potreba legislatívnych zmien zo strany MŽP SR vyplynula z dôvodu nutnosti zapracovania zmien, ktoré vyplynuli zo smernice Rady (EÚ) 2015/652 z 20. apríla 2015, ktorou sa stanovujú metodiky výpočtu a požiadavky na predkladanie správ podľa smernice EP

¹⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/410 zo 14. marca 2018, ktorou sa mení smernica 2003/87/ES s cieľom zlepšiť nákladovo efektívne znižovanie emisií a investície do nízkouhlíkových technológií a rozhodnutie (EÚ) 2015/1814

a Rady 98/70/ES týkajúcej sa kvality benzínu a naftových palív (Ú. v. EÚ L 107, 25.4.2015), smernice EP a Rady (EÚ) 2015/1513 z 9. septembra 2015, ktorou sa mení smernica 98/70/ES týkajúca sa kvality benzínu a naftových palív a ktorou sa mení smernica 2009/28/ES o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie (Ú. v. EÚ L 239, 15.9.2015) a z aplikačnej praxe s cieľom vysvetlenia a spresnenia technických súvislostí a náležitostí.

2.1.2. Nelegislatívne iniciatívy v rámci EÚ ETS

Zavedenie systému ETRS (emission trading reporting system):

Od 1. januára 2018 slúži elektronický systém ETRS na nahlasovanie vybraných údajov. Vybranými údajmi sú monitorovací plán a jeho zmeny, správa o emisiách skleníkových plynov z prevádzky, správa o overení správy o emisiách skleníkových plynov z prevádzky, správa o úrovni činnosti častí prevádzky, správa o overení úrovne činnosti častí prevádzky, kópia povolenia na vypúšťanie emisií skleníkových plynov, kópia potvrdenia o správnosti správy o emisiách a konzervatívny odhad emisií. Elektronický systém ETRS zefektívnil prístup zainteresovaných subjektov k požadovaným informáciám, disponibilnosť údajov v reálnom čase, znížil administratívnu náročnosť, zvýšil úroveň informatizácie štátnej správy a znížil chybovosť údajov.

Využitie príjmov z aukcií emisných kvót:

Podľa § 18 ods. 6 zákona č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami je 100 % príjmov z predaja emisných kvót v aukciách príjmom Environmentálneho fondu a podľa §18 ods. 7 vyššie uvedeného zákona výnos z dražieb emisných kvót možno použiť ako výdavok aj v budúcich rokoch.

Pre podporu na rok 2017 v rámci činnosti L3 Zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zateplovania bola dňa 19. apríla 2017 vyhlásená tretia výzva s celkovou alokáciou 10 mil. EUR. V rámci výzvy bolo schválených a zazmluvnených 103 projektov, na ktoré bola poskytnutá celková dotácia vo výške cca. 9,78 mil. EUR. Z celkového počtu projektov už bolo 101 zrealizovaných.

Pre podporu na rok 2018 v rámci činnosti L4 a L4AP Zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zateplovania (L4AP - pre žiadateľov z najmenej rozvinutých okresov) bola dňa 27.2.2018 vyhlásená štvrtá výzva s alokáciou 10 mil. EUR, ktorá bola dodatočne navýšená z prostriedkov Environmentálneho fondu o ďalších 5 mil. EUR.

V roku 2018 bolo v rámci výzvy vyhlásenej Environmentálnym fondom na činnosti L4 a L4AP Zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zateplovania schválených a zazmluvnených 136 projektov, na ktoré bola poskytnutá celková dotácia vo výške cca. 14 mil. EUR. Z toho pre činnosť L4 bolo zazmluvnených 91 projektov, na ktoré bola poskytnutá dotácia o celkovej výške 9,274 mil. EUR. Pre činnosť L4 AP bolo zazmluvnených 45 projektov, na ktoré bola poskytnutá dotácia o celkovej výške 4,6 mil. EUR.

Environmentálny fond v spolupráci s MŽP SR a v súlade so schválenou schémou štátnej pomoci v rokoch 2017 a 2018 zverejnil výzvy na predloženie žiadosti o kompenzáciu

za roky 2016 a 2017 pre podniky v odvetviach a pododvetviach, v prípade ktorých sa predpokladá značné riziko úniku uhlíka v súvislosti s premietnutím nákladov emisných kvót v rámci EÚ ETS do cien elektrickej energie s výškou disponibilných prostriedkov 10 mil. EUR na daný rok. V rámci spomenutých výziev bolo v roku 2017 podporených 5 a v roku 2018 7 oprávnených žiadateľov dotáciou v celkovej výške 20 mil. EUR.

2.2. Právny rámec pre kontrolu tvorby emisií v sektoroch mimo EÚ ETS

V sektoroch mimo EÚ ETS je podľa rozhodnutia o ESD do roku 2020 emisná trajektória pre SR definovaná ako povolené maximálne zvýšenie emisií skleníkových plynov o 13 % (národný cieľ) do roku 2020, v porovnaní s úrovňou emisií v roku 2005.

SR je v súčasnosti na dobrej ceste k splneniu cieľa podľa rozhodnutia o ESD na základe už implementovaných politík a opatrení. Národné projekcie emisií skleníkových plynov indikujú, že do roku 2020 by emisie v sektoroch mimo EÚ ETS mali byť nižšie, ako je cieľ 2020 pre tieto sektory a predpokladá sa nadbytok pridelených AEA.

V rokoch 2017 a 2018 boli úspešne ukončené Komprehenzívne revízie inventúr skleníkových plynov členských štátov v zmysle rozhodnutia o ESD. Predmetom týchto revízií bolo stanovenie emisií skleníkových plynov zo sektorov mimo EÚ ETS pre roky 2015 a 2016, ktorých výslednú úroveň EK bilaterálne overila s príslušným členským štátom.

SR boli na ESD účty pre roky 2013-2016 pridelené AEA v objeme 98 254 189, čo v porovnaní s overenými emisiami skleníkových plynov za roky 2013-2016 zo sektorov mimo EÚ ETS v objeme 80 705 709, predstavuje rozdiel 17 548 480 prebytočných AEA. V zmysle článku 3 ods. 3 rozhodnutia o ESD sa SR rozhodla využiť flexibilitu a previesť na vlastný ESD účet prebytočné množstvo AEA ako rezervu do roku 2020, kde sa predpokladá väčšie využitie flexibilit.

V roku 2018 sme v súlade s článkom 7(1) nariadenia MMR zaslali do EK informácie o našich plánoch na využitie možnosti prenosov ročne pridelených emisných kvót (AEA) medzi krajinami podľa článku 3 rozhodnutia o ESD. S ohľadom na predbežnú emisnú bilanciu za rok 2016 a projektovaný vývoj do roku 2020 SR očakáva nadbytok jednotiek AEA do roku 2020. Sme preto pripravení zapojiť sa do transferov týchto jednotiek medzi krajinami EÚ. Podľa správy „*Trends and projections in Europe in 2018*“ Európskej environmentálnej agentúry¹⁸ sa predpokladá nadbytok vo výške 1,69 až 1,75 miliardy AEA, čo znamená, že cena a objemy transakcií budú skôr nižšie. Zmena môže nastať až na konci obdobia, teda pred rokom 2020, kedy by mohli krajiny nakupovať nevyužívané AEA na plnenie redukčných cieľov do roku 2020.

2.2.1. Právny rámec pre plnenie redukčných cieľov v sektoroch mimo ETS do roku 2030

Dňa 13. januára 2017 bolo Radou ministrov členských štátov EÚ zodpovedných za životné prostredie prijaté všeobecné smerovanie k návrhu ESR. Európsky parlament prijal nariadenie o spoločnom úsilí dňa 17. apríla 2018 a následne po jeho prijatí zo strany Rady EÚ v máji 2018 bolo toto nariadenie podpísané 30. mája 2018 s nasledovným názvom:

¹⁸ <https://www.eea.europa.eu/publications/trends-and-projections-in-europe-2018-climate-and-energy>

„Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/842 z 30. mája 2018 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a o zmene nariadenia (EÚ) č. 525/2013“.

Cieľom nariadenia ESR je plnenie v ňom stanovených národných cieľov pre 28 členských štátov EÚ v sektoroch ako sú individuálne vykurovanie domácností, malá energetika, doprava, pôdohospodárstvo a odpady, a tak zabezpečiť znižovanie emisií skleníkových plynov pre obdobie 2021- 2030.

Cieľom nariadenia o ESR je preto v prvom rade stanovenie národných cieľov zníženia emisií v sektoroch mimo EÚ ETS, ktoré sú definované v rozsahu od 0 % do - 40 % v porovnaní s rokom 2005, berúc do úvahy kritérium HDP/obyvateľa. Pre členské štáty s HDP/obyv. vyšším ako je priemer EÚ, sú ciele ďalej upravené tak, aby odrážali nákladovú efektívnosť v rámci tejto skupiny.

Pre SR to znamená -12 % zníženie emisií skleníkových plynov pre obdobie 2021 - 2030 oproti roku 2005. SR má vypracovanú národnú pozíciu k návrhu nariadenia o ESR, kde prijíma svoj podiel na znižovaní emisií skleníkových plynov pri zachovaných možnostiach uplatňovania flexibilných mechanizmov. Tento cieľ by mal byť pre SR reálne splniteľný aj pri riziku, ktoré vykazujú projekcie emisií skleníkových plynov, hlavne v sektoroch dopravy a v domácnostiach.

Okrem samotných cieľov nariadenie o ESR stanovuje aj podmienky pre flexibilné mechanizmy, ktoré majú členským štátom napomôcť dosiahnuť svoje národné ciele.

2.2.2. Legislatívne nástroje týkajúce sa sektora využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva (LULUCF)

V roku 2018 bolo prijaté nariadenie EP a Rady (EÚ) 2018/841 z 30. mája 2018 o začlenení emisií a odstraňovania skleníkových plynov z využívania pôdy, zo zmien vo využívaní pôdy a z lesného hospodárstva do rámca politík v oblasti klímy a energetiky na rok 2030, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 525/2013 a rozhodnutie č. 529/2013/EÚ.

Uvedeným nariadením sa stanovujú záväzky členských štátov týkajúce sa sektora LULUCF, ktorými sa prispieva k splneniu cieľov Parížskej dohody a k splneniu zámeru EÚ v oblasti zníženia emisií skleníkových plynov v období rokov 2021 až 2030. Týmto nariadením sa tiež stanovujú pravidlá započítavania emisií a odstraňovania zo sektora LULUCF a overovania toho, či členské štáty tieto záväzky dodržiavajú.

2.2.3. Legislatívne nástroje na kontrolu emisií CO₂ z dopravy

Doprava je významné odvetvie v EÚ, v rámci ktorého emisie skleníkových plynov neustále rastú. Pokiaľ má EÚ naplniť svoje záväzky z Parížskej dohody a dosiahnuť nulové emisie do roku 2050, musí sa dekarbonizácia celého dopravného sektora urýchliť.

EK v júli 2016 schválila „Európsku stratégiu pre nízkoemisnú mobilitu¹⁹“. „Európska stratégia pre nízkouhlíkovú mobilitu“ poskytuje rámec pre opatrenia na znižovanie emisií

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX%3A52016DC0501>

vo všetkých oblastiach dopravy. Štvrtina emisií skleníkových plynov v Európe pochádza práve z dopravy, ktorá je hlavným zdrojom znečistenia vzduchu. Z toho až 70 % emisií skleníkových plynov pochádza z cestnej dopravy. Stratégia sa zameriava na všetky tri spôsoby znižovania emisií z dopravy: obmedzenie množstva vypúšťaných emisií v samotných vozidlách, obmedzenie uhlíkovej náročnosti palív a zmena spôsobov dopravy na menej emisne náročné spôsoby dopravy.

Pre sektor dopravy boli pripravené dve nariadenia, ktoré regulujú emisie CO₂ pre osobné automobily, LCV a HDV. Tieto nariadenia majú prispieť k implementácii redukčného cieľa EÚ do roku 2030 (aspoň 40 % zníženie emisií v porovnaní s rokom 1990) stanovenými ako súčasť národne definovaných príspevkov (NDC) pod Parížskou dohodou.

Dňa 8. novembra 2017 zverejnila EK návrh nariadenia EP a Rady, ktorým sa stanovujú výkonové emisné normy pre nové osobné automobily a nové ľahké úžitkové vozidlá ako súčasť integrovaného prístupu Únie na zníženie emisií CO₂ z ľahkých úžitkových vozidiel a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 715/2007. Dňa 17. mája 2018 zverejnila Európska komisia návrh nariadenia EP a Rady, ktorým sa stanovujú emisné normy CO₂ pre nové ťažké úžitkové vozidlá.

Okrem toho, že návrhy má prispieť k znižovaniu emisií a k zlepšovaniu kvality ovzdušia, EK identifikovala aj rad iných, najmä ekonomických benefitov, ako je zníženie nákladov na palivá pre konzumentov, zníženie závislosti EÚ od dovozu ropy, zvýšenie konkurencieschopnosti európskeho automobilového priemyslu a stimulovanie zamestnanosti v tomto sektore.

Nariadenie EP a Rady (EÚ) 2018/956 z 28. júna 2018 o monitorovaní a nahlasovaní emisií CO₂ a spotreby paliva nových ťažkých úžitkových vozidiel má za cieľ získať úplné informácie o zložení vozidlového parku HDV v EÚ, jeho vývoji v priebehu času a o možnom vplyve na emisie CO₂ prostredníctvom monitorovania a následne nahlasovania údajov Komisii o evidencii všetkých nových ťažkých úžitkových vozidiel a všetkých nových prípojných vozidiel vrátane údajov o hnacích sústavách, ako aj príslušnej karosérii.

V Európskej stratégii pre nízkoemisnú mobilitu zohráva dôležitú úlohu zavádzanie infraštruktúry pre alternatívne palivá a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/94/EÚ o zavádzaní infraštruktúry pre alternatívne palivá, podľa ktorej boli členské štáty do novembra 2016 povinné navrhnuť národný politický rámec pre rozvoj trhu pokiaľ ide o alternatívne palivá v odvetví dopravy a rozvoj príslušnej infraštruktúry. Gestorom transpozície tejto smernice bol rezort MH SR, ktorý spracoval v spolupráci s MDV SR „*Návrh Národného politického rámca pre rozvoj trhu s alternatívnymi palivami*“, schválený uznesením vlády č. 504/2016, a „*Návrh Národnej politiky zavádzania infraštruktúry pre alternatívne palivá v podmienkach Slovenskej republiky*“, schválený uznesením vlády SR č. 505/2016, ako implementačný rámec opatrení na zavedenie infraštruktúry pre alternatívne palivá.

2.2.4. Legislatívne nástroje pre oblasť biopalív, biokvapalín a úspory emisií počas životného cyklu na jednotku energie z palív a dodávanej energie

MŽP SR v rámci svojich kompetencií spolupracovalo s MH SR pri príprave zákona č. 181/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V roku 2017 tiež vstúpila do platnosti vyhláška MŽP SR č. 191/2017 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 271/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú kritériá trvalej udržateľnosti a ciele na zníženie emisií skleníkových plynov z pohonných látok.

Potreba legislatívnych zmien zo strany MŽP SR vyplynula z dôvodu nutnosti zapracovania zmien, ktoré vyplynuli zo Smernice Rady (EÚ) 2015/652 z 20. apríla 2015, ktorou sa stanovujú metodiky výpočtu a požiadavky na predkladanie správ podľa smernice EP a Rady 98/70/ES týkajúcej sa kvality benzínu a naftových palív (Ú. v. EÚ L 107, 25.4.2015), Smernice EP a Rady (EÚ) 2015/1513 z 9. septembra 2015, ktorou sa mení smernica 98/70/ES týkajúca sa kvality benzínu a naftových palív a ktorou sa mení smernica 2009/28/ES o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie (Ú. v. EÚ L 239, 15.9.2015) a z aplikačnej praxe s cieľom vysvetlenia a spresnenia technických súvislostí a náležitostí.

Vzhľadom na potrebu administratívneho zabezpečenia fungovania celého systému podávania správ a archivovania údajov boli vyčlenené finančné prostriedky na vytvorenie elektronického webového systému, ktorý by zjednodušil zber a spracovanie údajov a umožnil operatívnu kontrolu hospodárskych subjektov viacerými inštitúciami a rezortmi. V priebehu roku 2019 by mal tvorbu uvedeného systému koordinovať SHMÚ.

Nariadenie EP a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia EP a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice EP a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 525/2013

Koncom roka 2018 nadobudlo účinnosť nariadenie EP a Rady 2018/1999, ktoré, mimo iného, upravilo znenie smerníc 98/70/ES a 2015/652. Nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch. MŽP SR aj napriek tomu zapracuje zmeny do novely vyhlášky MŽP SR č. 271/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú kritériá trvalej udržateľnosti a ciele na zníženie emisií skleníkových plynov z pohonných látok v znení neskorších predpisov.

Smernica EP a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (prepracované znenie)

Koncom roka 2018 nadobudla účinnosť aj smernica EP a Rady 2018/2001, ktorá predstavuje prepracované znenie smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie a o zmene a doplnení a následnom zrušení smerníc 2001/77/ES a 2003/30/ES. Gestorom implementácie smernice je MH SR, pričom MŽP SR bude spolupracovať pri implementácii smernice novelou zákona č.

309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v časti kritérií trvalej udržateľnosti pre biopalivá a biokvapaliny. Časový harmonogram legislatívneho procesu novelizácie zákona závisí od rozhodnutia gestora zákona, ktorým je MH SR. V nadväznosti na to bude potrebné novelizovať aj vyhlášku MŽP SR č. 271/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú kritériá trvalej udržateľnosti a ciele na zníženie emisií skleníkových plynov z pohonných látok v znení neskorších predpisov.

2.3. Nelegislatívne aktivity

2.3.1. Plnenie záväzkov SR pri financovaní projektov v oblasti zmeny klímy v rozvojových krajinách

Verejné klimatické financie na podporu projektov, programov a aktivít v rozvojových krajinách sú poskytované takmer výlučne prostredníctvom Oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA), ktorej koordináciou je poverené MZVaEZ SR. Spolupráca zameraná na politiku v oblasti zmeny klímy a najmä na tvorbu politiky klimatického financovania je koordinovaná v spolupráci s príslušnými inštitúciami, predovšetkým s MŽP SR a MF SR.

V oblasti zmeny klímy je potrebné, aby SR podporovala projekty, ktorých cieľom je implementácia Parížskej dohody, najmä záväzku zmluvných strán Parížskej dohody dosiahnuť mobilizáciu spoločných 100 miliárd dolárov ročne do roku 2020 na mitigačné, ako aj adaptačné opatrenia. Po tomto roku sa má táto suma následne každý rok zvyšovať. Parížska dohoda priamo v čl. 9 hovorí, že vyspelé krajiny, ktoré sú zmluvnými stranami poskytnú finančné zdroje na pomoc rozvojovým krajinám, ktoré sú zmluvnými stranami na zmiernenie zmeny klímy aj adaptáciu pri pokračovaní ich existujúcich záväzkov podľa dohovoru UNFCCC. Taktiež predpokladá, že ako súčasť globálneho úsilia by vyspelé krajiny, ktoré sú zmluvnými stranami, mali ďalej zastávať vedúcu úlohu pri mobilizácii finančných prostriedkov pre oblasť klímy z rôznorodých zdrojov, nástrojov a kanálov, pričom budú brať na vedomie významnú úlohu verejných financií, prostredníctvom rôznych aktivít, vrátane podporovania stratégií riadených jednotlivými krajinami a s uvažovaním potrieb a priorít rozvojových krajín, ktoré sú zmluvnými stranami. Takáto mobilizácia finančných prostriedkov pre oblasť klímy by mala predstavovať pokrok oproti predchádzajúcemu úsiliu.

Článok 9 ods. 4 Parížskej dohody ďalej hovorí: „Ustanovenie o zvýšených finančných zdrojoch by malo byť zamerané na dosiahnutie rovnováhy medzi adaptáciou a zmiernením zmeny klímy, pričom sa budú brať do úvahy stratégie vypracované jednotlivými krajinami a priority a potreby rozvojových krajín, ktoré sú zmluvnými stranami, najmä tých, ktoré sú zvlášť citlivé na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy a majú významne obmedzené kapacity, napríklad najmenej vyspelé krajiny a malé ostrovné rozvojové štáty, s uvažovaním potreby verejných a grantových zdrojov pre adaptáciu.“

EÚ a jej členské štáty sú svetovým lídrom v mobilizovaní a poskytovaní klimatických financií, práve preto sa nás záväzky Parížskej dohody a jej rozhodnutí týkajú viac, ako kohokoľvek iného. EÚ a jej členské štáty boli vo veľkej miere zainteresované pri príprave *konkrétneho plánu* k splneniu 100 mld. USD záväzku. Napriek tomu, že sa jedná o kolektívny

záväzkov rozvinutých krajín a teda nie je osobitne vyčíslená presná hodnota finančného záväzku pre jednotlivé krajiny, plán obsahuje približné projekcie a plánované navýšenia klimatických financií jednotlivých rozvinutých krajín. SR svoje projekcie plánovaného navýšenia klimatických financií nepredložila.

Pristúpením k Parížskej dohode sa SR zaviazala plniť záväzky zmluvných strán, z čoho vyplýva aj povinnosť mobilizovať zdroje prostredníctvom nástrojov na to určených ako napr. Globálny fond pre životné prostredie, Zelený klimatický fond a Adaptačný fond. V budúcnosti bude nevyhnutné alokovať príspevky do týchto fondov.

Všetky opatrenia vyplývajúce z medzinárodných dohôd o zmene klímy zároveň výrazne prispievajú k dosiahnutiu cieľov udržateľného rozvoja stanovených v rámci Agendy OSN 2030 pre udržateľný rozvoj.

SR v septembri 2017 predložila Európskej komisii *Výročnú správu (Annual Report 2017)*²⁰ o finančnej a technologickej podpore poskytovanej rozvojovým krajinám v oblasti zmeny klímy za rok 2016 podľa článku 16 nariadenia MMR (Monitoring Mechanism Regulation). Výročná správa obsahuje v kumulatívnej forme údaje o poskytnutej podpore na projekty a aktivity týkajúce sa zmiernenia zmeny klímy znižovania negatívnych následkov zmeny klímy (mitigácia), znižovania negatívnych následkov zmeny klímy (adaptácia), budovania kapacít a transferu technológií. Všetky finančné prostriedky poskytnuté rozvojovým krajinám na aktivity súvisiace so zmenou klímy patria pod súhrn aktivít oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA), ktorej gestorom je MZVaEZ SR. Za rok 2016 poskytla SR na mitigačné aktivity 1 820 114,01 EUR, na adaptačné aktivity 832 875,45 EUR a na prierezové aktivity v rámci zmeny klímy 333 654,72 EUR. Celkový objem finančných prostriedkov poskytnutých rozvojovým krajinám na aktivity v oblasti zmeny klímy v roku 2016 tvoril spolu **2 986 644,18 EUR**.

V septembri 2018 predložila SR Európskej komisii aj *Výročnú správu o finančnej a technologickej podpore poskytovanej rozvojovým krajinám v oblasti zmeny klímy za rok 2017*. V roku 2017 poskytla SR rozvojovým krajinám na aktivity v oblasti zmeny klímy spolu **3 624 696,13 EUR**. Z toho na mitigačné aktivity 2 807 606,62 EUR, na adaptačné aktivity 688 721,51 EUR a na prierezové aktivity v rámci zmeny klímy 128 368 EUR.

2.3.2. Podrobná revízia ESD 2017 a 2018 (Effort Sharing Decision Comprehensive Review 2017 and 2018)

Druhá podrobná revízia ESD 2017 bola uskutočnená v období marec - apríl 2017. Revízia bola zameraná na inventarizačný rok 2015. Revízia prebehla iba v jednom kroku, keďže všetky vznesené otázky EÚ inventarizačným tímom boli úspešne zodpovedané a obhájené a nebol potrebný druhý krok revízie. Výsledkom revízie bola záväzná súhrnná správa so stručným priebehom revízie.

Tretia podrobná revízia ESD 2018 bola uskutočnená v období marec - jún 2018. Revízia bola zameraná na inventarizačný rok 2016. Revízia prebehla v dvoch krokoch.

²⁰ http://cdr.eionet.europa.eu/sk/eu/mmr/art16_finance/envv7qzgw/ANNUAL_REPORT_SR_2016.pdf

Inventarizačný tím EÚ identifikoval počas kontrol jednu závažnú otázku v oblasti odpadov, súvisiacu s využívaním a spaľovaním emisií metánu na skládkach odpadov, ktorá sa stala predmetom druhého kroku revízie. Technický revízny tím expertov (TERT) prijal skorigovaný odhad emisií metánu Slovenka a technická korekcia nebola potrebná. Výsledkom revízie bola záväzná súhrnná správa, ktorá obsahovala jedno odporúčanie TERT-u v oblasti odpadu. Návrh na zlepšenie bol zaevidovaný v systéme manažérstva kvality NIS SR a bude implementovaný v závislosti od dostupných kapacít priebežne.

2.3.3 Správy pre EK o metodikách podávania správ pre obhospodarovanie ornej pôdy a obhospodarovanie pastvín podľa článku 40 ods. 4 písm. b) nariadenia EK č. 719/2014 za roky 2016, 2017 a 2018

MPRV SR a podriadené organizácie rezortu v spolupráci s MŽP SR a SHMÚ dodatočne zaslali do EK vo februári 2018 správy s názvom „*Správa o pokroku v implementácii opatrení v sektore LULUCF podľa článku 10 rozhodnutia EP a Rady č. 529/2013/EÚ pre EK o metodikách podávania správ pre obhospodarovanie ornej pôdy a obhospodarovanie pastvín podľa článku 40 odsek 4 písm. b) nariadenia EK č. 749/2014*“, a to samostatne za rok 2016 a 2017²¹.

Správy dopĺňajú informácie zaslané do EK za roky 2016 a 2017 týkajúce sa emisií a záchytov skleníkových plynov v kategóriách obhospodarovanie ornej pôdy a obhospodarovanie pastvín o údaje podľa čl. 40 ods. 4 písm. b) nariadenia EK č. 749/2014, ktorý vyžaduje uviesť vysvetľujúce informácie o metodikách a údajoch použitých podľa požiadaviek národnej inventarizačnej správy v súlade s rozhodnutím 2/CMP.8 podľa Kjótskeho protokolu a jeho prílohy II. Dňa 14. 3. 2018 zaslali uvedené organizácie správu aj za rok 2018²².

Dňa 21. decembra 2018 zaslalo MPRV SR do EK Národný lesohospodársky plán započítavania SR²³. Národný lesohospodársky plán započítavania SR vypracovalo Národné lesnícke centrum a MPRV SR. Ide o dokument, ktorým sa navrhuje lesná referenčná úroveň pre započítavanie emisií a záchytov skleníkových plynov z obhospodarovanej lesnej pôdy na obdobie rokov 2021 až 2025. Povinnosť vypracovať dokument vyplýva z nariadenia EP a Rady (EÚ) 2018/841 o začlenení emisií a odstraňovania skleníkových plynov z využívania pôdy, zo zmien vo využívaní pôdy a z lesného hospodárstva do rámca politík v oblasti klímy a energetiky na rok 2030, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 525/2013 a rozhodnutie č. 529/2013/EÚ. Dokument bude v roku 2019 posudzovať EK, ktorá k dokumentu uverejní súhrnnú správu a v prípade potreby vydá technické odporúčania s cieľom uľahčiť technickú revíziu navrhovanej lesnej referenčnej úrovne.

²¹ <http://cdr.eionet.europa.eu/sk/eu/mmr/lulucf/>

²² <http://cdr.eionet.europa.eu/sk/eu/mmr/lulucf/>

²³ <http://www.mpsr.sk/sk/index.php?navID=1&navID2=1&slID=37&id=13745>

3. ĎALŠIE AKTIVITY V OBLASTI POLITIKY ZMENY KLÍMY

3.1. Aktivity v oblasti adaptácie na zmenu klímy

Na úrovni EÚ je hlavným dokumentom v oblasti adaptácie na zmenu klímy „*Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy*“ prijatá v roku 2013. Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre oblasť klímy v roku 2018 vyhodnotilo implementáciu európskej adaptačnej stratégie, a to aj na základe vstupov zo strany členských štátov. Závety vyhodnotenia budú slúžiť ako podklad pre aktualizáciu stratégie, ktorá sa očakáva v nasledujúcich rokoch. Podľa hodnotenia dosiahla SR v adaptačných aktivitách pozitívny pokrok, avšak naďalej ostávajú oblasti, ktoré si vyžadujú zvýšenú pozornosť a ďalšie kroky. Pri posudzovaní rizík a zraniteľnosti ostávajú výzvou medzery vo vedomostiach a otázky prenosu poznatkov. Väčší pokrok je taktiež potrebné dosiahnuť v oblasti manažovania rizík prírodných katastrof a postupov na monitorovanie a hodnotenie adaptačných aktivít. Správa o hodnotení stratégie spolu s informačnými listami členských štátov sú dostupné na web stránke EK.²⁴

Vzhľadom na naliehavú potrebu zlepšiť a zefektívniť adaptačné procesy v SR v odozve na stále intenzívnejšie prejavy a nepriaznivé dôsledky zmeny klímy v našom regióne, ako aj v nadväznosti na aktuálny vývoj témy v širšom medzinárodnom a európskom kontexte, a z dôvodu absencie relevantného dokumentu pre danú oblasť, MŽP SR pripravilo dokument „*Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy*“, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 148/2014.

Z uznesenia vlády SR č. 148/2014 vyplývala povinnosť v roku 2018 predložiť na rokovanie vlády aktualizáciu stratégie s ohľadom na najnovšie vedecké poznatky v oblasti zmeny klímy (úloha B.2). MŽP SR v roku 2017 začalo prípravu aktualizácie národnej adaptačnej stratégie (NAS). Aktualizovaná stratégia bola schválená uznesením vlády SR č. 478/2018 v októbri 2018.

Hlavným cieľom aktualizovanej adaptačnej stratégie je zlepšiť pripravenosť SR čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy, zvýšiť adaptačnú schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov, zlepšiť celkovú informovanosť o danej téme a priniesť čo najširšiu informáciu o súčasných adaptačných procesoch v SR. Na základe analýzy doterajších skúseností s adaptáciou má stratégia ustanoviť inštitucionálny rámec a koordinačný mechanizmus na zabezpečenie účinnej implementácie adaptačných opatrení na všetkých úrovniach riadeníach a v čo najvyššom počte oblastí. K naplneniu hlavného cieľa NAS budú slúžiť čiastkové ciele, a to zabezpečenie aktívnej tvorby národnej adaptačnej politiky, zabezpečenie implementácie a monitoringu účinnosti adaptačných opatrení v praxi, podpora vytvorenia systému akčných plánov, zvyšovanie povedomia o problematike zmeny klímy, kombinácia zmierňovacích opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s opatreniami, ktoré znížia zraniteľnosť a umožnia efektívnu adaptáciu s nižšími ekonomickými, sociálnymi a environmentálnymi nákladmi, zabezpečenie spolupráce s relevantnými orgánmi a posilnenie komunikácie.

²⁴ https://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what_en

Stratégia adaptácie SR na zmenu klímy vo svojich záveroch definuje potrebu akčného plánu (AP), ktorý by poskytol rámec pre implementáciu identifikovaných opatrení v oblasti adaptácie. Akčný plán by mal zároveň napomôcť k podpore synergií pri koordinácii a implementácii opatrení a podporiť prechod Slovenska na nízko-uhlíkovú ekonomiku adaptovanú na zmenu klímy. Akčný plán sa pripravuje od roku 2018 a jeho prijatie je stanovené na rok 2020. Jeho úlohou je definovať krátkodobé ciele a priority implementácie do roku 2022 a strednodobé ciele plánované do roku 2025. Na príprave podkladových kvantitatívnych a kvalitatívnych analýz a technických východísk pre akčný plán sa podieľalo Centrum spoločenských a psychologických vied Slovenskej akadémie vied (SAV), pričom závery obsiahnuté v štúdiu budú slúžiť na prípravu AP. Ambíciou záverov je poskytnúť relevantné údaje, upozorniť na riziká, identifikovať možné bariéry pre implementáciu opatrení, definovať konkrétne úlohy pre naplnenie vybraných prioritných adaptačných opatrení, identifikovať možných gestorov a rámcovo určiť časový harmonogram implementácie. Práce na príprave AP pokračujú v roku 2019 v spolupráci s Centrom spoločenských a psychologických vied SAV a ďalšími expertmi.

Národným kontaktným bodom pre adaptáciu je MŽP SR (sekcia zmeny klímy a ochrany ovzdušia, odbor politiky zmeny klímy), ktoré zabezpečuje komunikáciu s medzinárodnými a európskymi organizáciami a koordinuje aktivity na národnej úrovni. Podklady pre strategické rozhodovanie v oblasti adaptácie a mitigácie schvaľuje Komisia pre koordináciu politiky zmeny klímy na úrovni štátnych tajomníkov. Adaptačné aktivity v rámci svojich kompetencií, spoluprácu s ďalšími ministerstvami, odbornými inštitúciami a ďalšími relevantnými organizáciami, vrátane mimovládnych organizácií, zabezpečuje Pracovná skupina pre adaptáciu. V roku 2017 mali členovia pracovnej skupiny možnosť zapojiť sa do prípravy a pripomienkovania „7. národnej správy Slovenskej republiky o zmene klímy“ (konkrétne kapitola VI.) a do aktualizácie adaptačnej stratégie. V roku 2018 prebiehal proces strategického environmentálneho hodnotenia a pripomienkovanie aktualizovanej stratégie, počas ktorého členovia pracovnej skupiny boli informovaní a mohli aktívne vstupovať do týchto procesov.

Aktivity v oblasti adaptácie sa v SR realizujú dlhodobo prostredníctvom špecifických programov a mechanizmov. Možnosti financovania adaptačných aktivít v programovom období 2014 – 2020 poskytuje napr. Operačný program Kvalita životného prostredia (OP KŽP). Na adaptáciu je priamo zameraná najmä Prioritná os 2: Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami, pre ktorú bolo z Kohézneho fondu vyčlenených viac ako 419 miliónov EUR, avšak adaptačné opatrenia sa premietajú aj v prioritných osiach 1 a 3. V rámci OP KŽP boli v roku 2018 vyhlásené tri výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok pre prioritnú os 2, pričom najväčší význam mala 40. výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie NFP zameraná na vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine (v intraviláne obcí), vrátane budovania zelených striech a výmeny nepriepustných povrchov. Okrem OP KŽP boli adaptačné opatrenia premietnuté aj do Operačného programu Integrovaná infraštruktúra, Operačného programu Efektívna verejná správa, Operačného programu Výskum a inovácie a Integrovaného regionálneho operačného programu. Na financovanie adaptácie je možné

využiť aj programy LIFE 2014 – 2020, Horizont 2020, Finančný mechanizmus Európskeho hospodárskeho priestoru a Nórsky finančný mechanizmus.

V záujme zlepšenia súčasného stavu v oblasti poskytovania informácií pre danú oblasť na národnej úrovni bola v roku 2018 aktualizovaná stránka MŽP SR v záložke o adaptácii, kde sú uvedené najdôležitejšie relevantné a aktuálne informácie k problematike adaptácie na medzinárodnej, európskej a národnej úrovni. Zároveň existuje možnosť podpory informačných projektov v rámci OP KŽP 2014 – 2020, konkrétne v rámci prioritnej osi 2, špecifického cieľa 2.1.1. aktivita F. Informačné programy o nepriaznivých dôsledkoch zmeny klímy a možnostiach proaktívnej adaptácie. Do tejto výzvy sa zapojila SAŽP a v rámci projektu navrhla viacero informačných aktivít (1-6). Hlavná aktivita 6 – Adaptácia na zmenu klímy a manažment rizík, má ambíciu zlepšovať informovanosť a komunikáciu o adaptácii na zmenu klímy na lokálnej a regionálnej úrovni a obsahuje aktivity ako napríklad poskytovanie konzultácií a priameho poradenstva, organizovanie informačných dní pre samosprávy, príprava a publikovanie informačných brožúr a publikácií, organizovanie výstav a medzinárodných konferencií, spracovanie katalógu adaptačných opatrení pre samosprávy, či tvorba filmových spotov. Zlepšovanie informovanosti o adaptácii na zmenu klímy na lokálnej a regionálnej úrovni je jedna z aktivít, ktorú dlhodobo plnia aj organizácie z mimovládneho sektora.

3.2. Príprava nízko-uhlíkovej stratégie rozvoja SR

V rámci prípravy NUS SR v novembri 2016 bola podpísaná zmluva o spolupráci medzi Svetovou bankou a MŽP SR.²⁵ Výsledkom projektu spolupráce so Svetovou bankou je Štúdia nízkouhlíkového rastu SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050, ktorá bude zverejnená vo februári 2019. Táto štúdia tvorí základ pre vypracovanie NUS SR.

Súčasťou spolupráce bolo okrem iného aj poskytovanie školení odborníkmi zo Svetovej banky, ktoré prebehli v rozsahu niekoľkých dní v Bratislave v období 2017 – 2018. V rámci plánovaných školení sa nominovaní experti z relevantných rezortov (MŽP SR (SHMÚ), MH SR, MF SR) ako aj zástupcovia akademickej obce (SAV, Slovenská technická univerzita v Bratislave) naučili pracovať s makroekonomickým a energetickým modelom, ktoré sú nevyhnutné pre dosiahnutie úspechu projektu a pre využívanie výsledkov projektu v budúcnosti, napr. pri analýzach vplyvov európskych politík na vybrané oblasti národného hospodárstva SR.

NUS SR bude obsahovať účinné a nákladovo efektívne opatrenia v sektore priemyslu, energetiky, energetickej efektívnosti, dopravy, poľnohospodárstva a lesníctva a odpadu. Prostredníctvom navrhovaných opatrení a ich analýzy NUS SR identifikuje možnosti rozvoja slovenskej ekonomiky a potenciál znižovania emisií nákladovo efektívnym spôsobom s výhľadom do roku 2050.

²⁵ zmluva prístupná na <http://www.crz.gov.sk/index.php?ID=2702346&l=sk>

Postup prípravy Nízkouhlíkovej stratégie:

- marec 2018 - verejná konzultácia cez online dotazník, kde mohla široká odborná verejnosť navrhnúť podnety a odporúčania, o ktorých si myslia, že by nemali v základných pilieroch pripravovanej NUS chýbať;
- júl - august 2018 - vyhodnotenie a zverejnenie dotazníka k príprave NUS SR;
- august 2018 - vytvorenie 6 pracovných skupín (Doprava, Energetika, Energetická efektívnosť, Priemysel, Poľnohospodárstvo a LULUCF a Odpady). Cieľom týchto pracovných skupín je identifikovať efektívne opatrenia, ktoré prispejú k zníženiu emisií skleníkových plynov;
- november 2018 - uskutočnenie pracovných stretnutí prvých pracovných skupín (Doprava, Energetika, Priemysel);
- 31. január 2019 - Oznámenie o strategickom dokumente a začatie procesu posudzovania vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie;
- február 2019 - zverejnenie finálnej verzie NUS ako výstup z projektu spolupráce so Svetovou bankou;
- február 2019 - október 2019 - proces posudzovania vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie;
- december 2019 - schválenie strategického dokumentu vládou SR.

3.3. Národný systém SR pre politiky, opatrenia a projekcie emisií skleníkových plynov

Právny rámec a podmienky pre vytvorenie Národného systému SR pre politiky, opatrenia a projekcie emisií skleníkových plynov boli podrobne popísané v „*Správe o priebežnom stave plnenia prijatých medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v oblasti politiky zmeny klímy za rok 2013*“²⁶, a v „*Správe o priebežnom stave plnenia prijatých medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v oblasti politiky zmeny klímy za rok 2015*“²⁷.

Národný systém SR pre politiky, opatrenia a projekcie emisií skleníkových plynov bude posilnený prostredníctvom projektu spolupráce so Svetovou bankou, a to formou vytvorenia a zaškolenia expertného tímu, zloženého z expertov rezortov MH SR, MF SR, MDV SR, MŽP SR a zástupcov akademickej a vedeckej obce.

Týmto spôsobom vytvorený národný systém zabezpečí plnenie povinností v oblasti projekcií, výberu politík a opatrení a prípravy strategických materiálov, ako aj pri plnení cieľov Národného programu reforiem a zavádzaní opatrení k zelenému rastu v SR²⁸.

Národný systém SR pre oblasť politík, opatrení a projekcií emisií skleníkových plynov v maximálnej miere využije existujúce analytické kapacity relevantných rezortov, resp. ich odborných inštitúcií, ktoré sú v pôsobnosti jednotlivých rezortov.

²⁶ <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23392>

²⁷ <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=25426>

²⁸ COM(2013)375 – Odporúčania EK k Národnému programu reforiem SR a Programu stability na roky 2012-2016.

3.4. Aktivity v oblasti prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo

Jedným z nástrojov na podporu aktivít v oblasti zvyšovania energetickej efektívnosti a využívania obnoviteľných zdrojov energie (OZE), ktoré prispievajú k zníženiu emisií skleníkových plynov je aj OP KŽP. Stratégia OP KŽP svojimi intervenciami v rámci Tematického cieľa 4 prispieva aj k napĺňaniu merateľných cieľov Stratégia Európa 2020 pre oblasť klímy a energetiky, a to „20/20/20“ (t. j. do r. 2020 znížiť emisie skleníkových plynov o minimálne 20 % v porovnaní s úrovňami z r. 1990 alebo o 30 % v prípade priaznivých podmienok; zvýšiť podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe energie o 20 % a znížiť spotrebu energie o 20 %).

Prostredníctvom OP KŽP sú v rámci prioritnej osi 4 (PO4) Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch, podporované široké spektrum aktivít, ktorých hlavným cieľom je znížovanie emisií skleníkových plynov, pričom jednotlivé opatrenia sú podporované s dôrazom na ochranu životného prostredia (najmä ovzdušia, ale aj vôd a prírody). Sprostredkovateľským orgánom pre PO4 je Slovenská inovačná a energetická agentúra.

V rámci PO4 s alokáciou takmer 940 mil. EUR z Európskeho fondu regionálneho rozvoja sú podporované nasledujúce opatrenia:

- na zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe,
- na zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v podnikoch prostredníctvom energetických auditov, ako aj realizáciou opatrení v oblasti energetickej efektívnosti,
- na zlepšovanie energetickej efektívnosti verejných budov,
- vedúce k rozvoju účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom,
- súvisiace s vypracovávaním a implementáciou nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území (mäkké opatrenia)

V rámci PO4 bolo v r. 2017 vyhlásených 6 výziev a vyzvaní, so zameraním na výstavbu zariadení využívajúcich biomasu prostredníctvom rekonštrukcie a modernizácie existujúcich energetických zariadení na báze fosílnych palív, zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania obnoviteľných zdrojov energie v podnikoch, zníženie energetickej náročnosti verejných budov, podporu v zavádzaní systémov energetického a environmentálneho manažérstva vrátane energetických auditov a schémy EÚ pre environmentálne manažérstvo a audit, výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu rozvodov tepla a jeden národný projekt „Žiť energiou“.

V rámci PO4 bol financovaný aj veľmi úspešný národný projekt „Zelená domácnostiam“²⁹. V pilotnom projekte bolo v prvej fáze od začiatku projektu v roku 2015 do konca roku 2018 k dispozícii 45 mil. EUR. Celková výška podpory na inštaláciu malých zariadení OZE (fotovoltaika, kotle na biomasu, solárne kolektory, tepelné čerpadlá hlavne v rodinných domoch a za určitých podmienok aj v bytových domoch) bola poskytnutá formou

²⁹ <http://zelenadomacnostiam.sk/sk/o-projekte-zelena-domacnostiam/>

výdavania poukážok. Príspevky na 1 inštalovaný kW výkonu zariadenia majú zabezpečiť návratnosť investície 7 až 10 rokov. Poukážky môžu pokryť max. 50 % oprávnených výdavkov na inštaláciu.

Od roku 2015 bolo nainštalovaných v slovenských domácnostiach 18 502 zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Domácnosti pritom využili poukážky v hodnote viac ako 41 mil. EUR. Projekt umožnil zvýšiť celkový inštalovaný výkon obnoviteľných zdrojov energie o 141 MW. Spolu bolo počas trvania projektu vyhlásených 28 kôl. Domácnosti si mohli vybrať z 3 600 konkrétnych typov zariadení, ktoré spĺňali požadované technické požiadavky. V rámci pilotného projektu boli preplatené poukážky na slnečné kolektory pre 6 974 domácností, podporených bolo tiež viac ako 5 242 tepelných čerpadiel, 3 673 fotovoltických systémov a 2 613 kotlov na biomasu.

Slovenská inovačná a energetická agentúra pripravuje pokračovanie projektu Zelená domácnostiam, tak, aby mohli byť poukážky vydávané aj po roku 2019. Zámer nového projektu (Zelená domácnostiam II) bol schválený v mesiaci júl 2018. Celkovo je na projekt do roku 2023 vyčlenených 48 miliónov EUR. V rámci projektu by mohlo byť do roku 2023 podporených ďalších 21 tisíc inštalácií v domácnostiach s celkovým inštalovaným výkonom 140 MW mimo Bratislavského samosprávneho kraja. Naďalej bude veľký dôraz kladený na minimalizáciu znečisťovania ovzdušia. V tejto súvislosti je zámer podporovať len inštalácie kotlov na biomasu, ktoré nahradia kotol na tuhé fosílné palivo. Ďalšia pripravovaná zmena sa týka fotovoltických zariadení, pri ktorých by malo byť zrušené uprednostnenie inštalácií s využitím akumulácie vyrobenej elektriny do batérií.

Do septembra 2019 plánuje Slovenská inovačná a energetická agentúra podľa zverejneného harmonogramu³⁰ vyhlásiť spolu 20 kôl. V pokračovaní projektu opätovne platí podmienka, že poukážky môžu pokryť maximálne 50 % oprávnených výdavkov na dodávku zariadenia vrátane montáže a inštalácia musí byť zrealizovaná až po vydaní poukážky.

3.4.1 Nízkouhlíková doprava

MŽP SR prostredníctvom Environmentálneho fondu prostredníctvom výzvy pre činnosť J1: Elektromobilita (zo dňa 19. marca 2018) prvý krát v roku 2018 podporilo nákup nových vozidiel s elektrickým pohonom. Oprávnenými žiadateľmi sú obce alebo samosprávne kraje a svoje žiadosti o dotáciu mohli predkladať na Environmentálny fond do 2. mája 2018. Maximálna výška podpory je 30 tisíc EUR s minimálnou mierou spolufinancovania vo výške 5 %. Na tento program bolo vyčlenených z rozpočtu MŽP SR 1 mil. EUR.

³⁰ <https://zelenadomacnostiam.sk/sk/domacnosti/harmonogram/>

4. KĹÚČOVÉ VÝZVY PRE NASLEDUJÚCE ROKY

V najbližších rokoch možno pre agendu zmeny klímy identifikovať ako témy s najvyšším politickým, ekonomickým a environmentálnym významom pokračujúce medzinárodné rokovania v oblasti implementácie Parížskej dohody a diskusie na úrovni EÚ o príprave dlhodobej stratégie pre znižovanie emisií do roku 2050, ktorej návrh predstavila EK v novembri 2018 s názvom „Čistá planéta pre všetkých“.

Z pohľadu EÚ ETS bude potrebné ukončiť transpozíciu smernice o EÚ ETS a zozbierať údaje pre výpočet bezodplatnej alokácie pre 4. obchodovateľné obdobie. V roku 2019 sa budú na európskej úrovni pripravovať a schvaľovať aj sekundárne nariadenia, usmernenia a sprievodné dokumentácie súvisiace s EÚ ETS.

Okrem legislatívnych povinností budú prebiehať práce na príprave a schvaľovaní NUS SR, ktorá by mala byť schválená vládou SR do konca roka 2019.

Okrem kľúčových výziev bude SR pokračovať v plnení svojich reportovacích povinností pri príprave a obhajobe inventarizačných správ, revízií pod UNFCCC (formou in-country), ako aj príprave štvrtej dvojročnej správy SR pod KP.

V súvislosti s blížiacim sa termínom uplatňovania pravidiel Parížskej dohody bude najväčšou výzvou z hľadiska reportovacích povinností krajiny nastaviť nový mechanizmus pre ich plnenia z časového hľadiska ako aj obsahového. Súčasne bude musieť prebehnúť implementácie nových metodických usmernení IPCC 2019, ktoré uvádzajú nové prístupy a postupy pre bilancie emisií skleníkových plynov. Ako kľúčové vidíme rozšírenie spolupráce so Štatistickým úradom SR.

Z uznesenia vlády SR č. 478/2018, ktorým bola schválená aktualizovaná národná adaptačná stratégia vyplýva niekoľko úloh: predložiť na rokovanie vlády akčný plán pre implementáciu stratégie do 31. decembra 2020, predložiť na rokovanie vlády *Informáciu o dosiahnutom pokroku pri realizácii adaptačných opatrení v Slovenskej republike* do 28. februára 2023 a predložiť na rokovanie vlády aktualizáciu stratégie s ohľadom na najnovšie vedecké poznatky v oblasti zmeny klímy do 31. decembra 2025. MŽP SR v roku 2018 začalo prípravu akčného plánu implementácie Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy ktorá je zameraná na prioritizáciu opatrení uvedených v národnej adaptačnej stratégii a na prípravu systému indikátorov pre monitorovanie a hodnotenie adaptačných aktivít SR. Príprava akčného plánu pokračuje aj v roku 2019.